

Адыгэ Республикэ

СССР-м
инароднэ
кIэлэегъаджэу
ШЪХЪЭ-
ЛЭХЪО
Дарихъан
фэгъэхьыгъэ
тхыгъэр
неушырэ
номерым
итыщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

№ 74 (19839) ГЪУБДЖ, 2011-рэ илъэс МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 19, ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИГЭП

ПРЕЗИДЕНТЫМ изэIукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан федеральнэ антимонопольнэ къулыкъум и ГъэлорышланIэу АР-м щыIэм ипашэу Кубэщыч Аслъан тыгъуасэ IофшIэгъу зэIукIэгъу дырилагъ. ИкIыгъэ 2010-рэ илъэсым ГъэлорышланIэм Iофэу ышлагъэм изэфэхьысыжъхэм, анахъэу анаIэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэм ахэр атегушылагъэх.

Кубэщыч Аслъан къызэриIуагъэмкIэ, федеральнэ законэу «Конкуренттер къэухъумэгъэныр» зыфиIорэм ылъэныкъокIэ блэкIыгъэ илъэсым шапхъэхэр гъоогъу 52-рэ аукъуагъэхэу агъэунэфыгъ, цыфхэм ялэIу тхылъ 37-рэ къалэкIэхьагъ. Естественнэ монополием исубъектхэр гъоогъу 27-рэ законым дэхыгъэхэу къулыкъушIэхэм кыыхагъэщыгъ. Лъапсэ имыIэу гъомылэпхъэ ыкIи мыгъомылэпхъэ продукцияхэм, тарифхэм ауасэхэр къыдамыгъэкIоенхэм лъыплъэгъэныр, шапхъэхэр зыукъохэрэм пшъэдэкIыжъ ягъэхьыгъэныр — джары пшъэрылъ шъхьалэу федеральнэ къулыкъум ыпашхъэ итхэр. Ахэр гъэцэкIэгъэнхэм пае тхьамафэ къэс зэфэхьысыжъхэр ашIых, анахъэу гумэкIыгъо къызыпыкIыр лъэныкъохэр къагъэнафэх.

ГъэлорышланIэм иIофшIэн зэрэзыхищэрэм Президентым осэшIу къыфишIыгъ. ТапэкIэ ащ фэдэ екIоллакIэр ыгъэфедэзэ ипшъэрылхэр зэригъэцэкIэщтым зэрэщыгугъырэр къыIуагъ. ***

Мы мэфэ дэдэм республикэм ипашэ чIычIэгъ баиныгъэхэр гъэфедэгъэнхэмкIэ АР-м и ГъэлорышланIэ ипашэу Ленина Кориневич ригъэблэгъагъ, Iофыгъо зэфэшхьафхэм ахэр атегушылагъэх.

(Тикорр.).

Шыхьафым цыфыбэ хэлэжъагъ

Адыгэ Республикэм ицIыф псэуплэхэр зэтегъэпсыхъэгъэнхэм ыкIи укъэбзыгъэнхэм апае мэлылъфэгъум и 16-м шэмбэт шыхьаф зэхэщэгъэным фэгъэхьыгъэ унашъо АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан къыдигъэкIыгъ. Ар агъэцакIэзэ муниципальнэ образованиехэм, къоджэ псэуплэхэм Iофтхьабзэ гъэнэфагъэхэр ащырагъэкIокIыгъэх, ахэм цыфыбэ ахэлэжъагъ.

Сурэтыр тезыхыгъэр А.Гусевыр.

ШэнышIу зэрэхъугъэу, республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ органхэр, организации зэфэшхьафхэр, еджапIэхэр, нэмыкIэхэри шэмбэт шыхьафым хэлэжъагъэх.

Республикэм иминистерствэ зэфэшхьафхэм ялIыкIохэм МыекъуапэкIэ гъэкъэбзэн IофшIэнхэр зыщызэхашIэгъэ чIыплэ заулэмэ мы мафэм АР-м и Пре-

зидент ащылагъ. Тикъэлэ шъхьалэ къыхиубытэрэ мээ-парк зонэу, псыхъоу Шыхьагуашэ инэкпхъэм къащегъэжъагъэу ГЭС-м иплотинэ нэсырэм АР-м и Президент и Администрации икIулыкъушIэхэм хэкIэу дэлъыр къаугъоигъ. Iофтхьабзэм къекIоллагъэхэм ащышхэм Президентыр якIоллагъ, гушыIэгъу афэхъугъ, ежъыри шысэ къыгъэлъагъозэ, шыхьафым хэлэжъагъ.

— Мыщ фэдэ шыхьафхэм язэхэщэн тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфхэм сыдигъуи мэхьаншхо зэрэратырэр, илъэс зэкIэ-лъыкIохэм ар зэрэщымыгъушIэрэр лъэшэу тигуапэ. Узэгъусэу Iоф зэдапшIэмэ, зэшIомыхын щыIэн, коллективыр ащ зэрэпхы, шъхьэкIэфэныгъэм уфенIу, — къыIуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Муниципальнэ организациехэм ялIыкIохэм Iоф зыщашIэгъэ объект заулэм Президентыр нэужым ащылагъ. Ахэм ащыщэу къэлэ паркым иукъэбзын дэлэжъэгъэ цыфхэм зэрэфэрээр къариIуагъ. Республикэм ит псэуплэхэр санитар шапхъэхэм адистэнхэм, ахэм гур къыдашаеу щытынхэм апае мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэм язэхэщэн тапэкIи зэрэлагъэкIотэщтыр зэфэхьысыжъэу къышIыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэнIэ чIыплэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум иIофышIэхэу лътэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

Урысые Федерацием и Законэу «Урысые Федерацием щыпсэухэрэм IофшIэнIэ чIыплэхэр къафэгъотыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфиIорэр заштагъэр илъэс 20 зэрэхъурэмкIэ тышпугъушIо!

Джырэ Урысые къэралыгъом исоциальнэ IофшIэн мэхьаншхо зилэ илъэныкъокIэ — цыфхэм Iоф ашIэнымкIэ тыхэгъэу и Конституциие къыщыдэлъытэгъэ фитыныгъэр ягъэгъотыгъэнымкIэ законодательнэ лъапсэхэр мы мафэм щыIэхэ хъугъэ.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IофшIэнIэ чIыплэхэр къафэзыгъотырэ къэралыгъо къулыкъум непэ дэгъоу иIофшIэн зэхэщэ. Уахътэм къекIурэ IофшIэкIэ амалыкIэхэм ренэу ар алъэхъу, цыфхэм ящыкIэгъэ дэдэу щыт ыкIи къэралыгъом иIэпыIэгъу фэныкъохэм аделэным сыдигъуи фэхьазыр. Шэныгъэ куу, опытышхо зэрэщыуиIэм, шъудэмыхэу шъуигухэлхэм шъуафэклон зэрэщыулъэкIырэм, пшъэдэкIыжъ зэрэщыухьырэр икIоу къызэрэжъугурыIорэм, шъуичаныгъэ яшIуагъэкIэ шъуикъулыкъу тапэкIи хэхьоныгъэ зэришIыщтым, шъуапашхъэ къиуцорэ пшъэрылхэр гъэхьагъэ хэлъэу зэрэзэшIошпъухыщтхэм тицыхъэ тель.

Iоф мыпсынIкIэр шъуегугъуэ зэрэжъугъэцакIэрэм, цыфхэм сыдигъуи шъуаделэным шъузэрэфэхьазырым афэшI тхьашъугъэпсэу шьотэлэ. Шъори къышпъуэблагъэхэми псауныгъэ пытэ, насып, щыIэкIэ-псэукIэ дэгъу шъуиIэнхэу, Адыгэ Республикэми, ти Хэгъэгущоу Урысые Федерациеми апае шъуиIофхэм гъэхьагъэхэр ащышпъушIэнэу тышпугъэлъаго!

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

Сымэджэщым изэтегъэпсыхъан лъагъэкIотэщт

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан республикэ клиническэ сымэджэщым тыгъуасэ щылагъ. Ащ игъусагъ АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат. 2009-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу псауныгъэр къэухъумэгъэным иучреждениеу зэрэзэтырагъэпсыхъагъэм, пшъэрылхэр зэрагъэцакIэрэм Президентым защигъэгъозагъ.

Непэрэ мафэхэм яхъулIэу зэшIуахын алъэкIыгъэхэм нахь игъэкIотыгъэу къаегушылагъэх АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу Нэтхъо Разыетрэ сымэджэщым иврач шъхьалэу Къэлэкъутэкъо Казбекрэ. Приемнэ отделениер, хирургическэ корпусэу травматологиер, нейрохирургиер, реанимациер зыхахъэхэрэр аужырэ шапхъэхэм адистэу зэтырагъэпсыхъагъэх, ахэм ящыкIэгъэ оборудованиери алэкIэлъ хъугъэ. Ащ пэлухъэгъэ ахыщэм инахьыбэр федеральнэ гупчэм къытIупщыгъ. Гъогухэм къатехъухьэрэ хъугъэ-шлагъэхэм шъобж ахэзыхыгъэ цыфхэм IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ Гуп-

чэ сымэджэщым шыгъэпсыгъэным мэхьаншхо зэриIэр, джырэ лъэхъаным ащ ыуж зэритхэр Нэтхъо Разыет къыIуагъэх.

Магнитнэ-резонанснэ томографиер икабинет зэрэзэтырагъэпсыхъагъэр зэригъашIэмэ шIоигъоу нэужым республикэм ипашэ ащ екIоллагъ, врачхэм гушыIэгъу афэхъугъ. КъызэрэраIуагъэмкIэ, ащ чIагъэуцогъэ оборудованиер зэкIэмкIи сомэ миллион 44,5-рэ тефагъ ыкIи ащ Iоф рызышIэн зылъэкIыщт специалиститIу къалэхэу Москварэ Санкт-Петербургрэ ащырагъэджагъэх.

— Федеральнэ программэу «Псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ зэхьокIыныгъэхэр

фэшIыгъэнхэр (имодернизация)» зыфиIорэм диштэу республикэм зэшIуихын ылъэкIыгъэхэм язэфэхьысыжъхэр тэшIых, — къыIуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Непэ тыкызыдэкIогъэ сымэджэщыр пштэмэ, ащ гъэцэкIэжъынхэр зэрэщыкIуагъэхэм ыкIи зэрэзэтырагъэпсыхъагъэм уагъэрэзэнэу щыт. Федеральнэ гупчэм зэзэгъыныгъэу дэтшIыгъэм ишIуагъэкIэ псауныгъэр къэухъумэгъэным иучреждениехэу Адыгеим итхэм язэтегъэпсыхъан джыри сомэ миллион 856-рэ пэлудгъэхьащт. Ащ щыщэу сомэ миллион 100-м ехъур республикэ сымэджэщым къыфэттIупщыщт. Цыфэу тисымэджэщхэм къяуалIэхэрэм яфэлэ-фашIэхэр тэрэзэу зэшIохыгъэнхэр, ахэр зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэр гъэцэкIэгъэнхэр — джары тэ пшъэрылъ шъхьалэу зыфэдгъоуцужьырэр. Федеральнэ гупчэр непэ IэпыIэгъу къызэрэтфэхъурэр къыдэлъытэмэ, а зэкIэри зэшIохыгъэ зэрэхъуштым сицыхъэ тель.

(Тикорр.).

Зэпахырэ узхэр, ахэм апэуцуужьыгъэныр

Джары Иофгыо шхьалэу зыщытегушылагъэхэр Роспотребнадзорым Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэlorышланIэ иколлегие изэхэсыгъоу мэлылфэгъум и 15-м щыла-гъэм. Коллегием хэтхэм анэмыкIэу ащ къырагъэблэгъагъэх Мыекъопэ къэлэ администрацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и ГъэlorышланIэ ипашэ игуадзэу Хьагъэудж Марыет ыкIи зэпахырэ узхэр нахьыбэу къа-узыхэу зыщагъэунэфыгъэ районхэм ялыкIохэр.

пахырэ узхэр нэбгырэ 28763-мэ къаузыгъэу агъэунэфыгъ. ИкIыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ елытыгъэмэ, а пчъагъэр процент 62,2-кIэ нахьыб.

Зэпахырэ узхэр пштэхэмэ, анахьыбэрэ къаузыгъэр пэтхьу-лутхьумрэ гриппырэ (сымаджэ хьугъэхэм япроцент 95-р). ЯтIо-

нэмыкIхэри). Ахэм анахь къа-хагъэщырэр жьэгъэузыр къызэ-узыхэрэм япчъагъ. ИкIыгъэ илъэсым иапэрэ мэзищ къыгъэ-лэгъоу пчъагъэхэм ягъэпша-гъэмэ, а зэпахырэ узыр къызы-хагъэщыгъэхэр процент 21,4-кIэ нахь макIэ хьугъэмэ, гурыт пчъа-гъэу зэрэеспубликэу шагъэунэ-фыгъэм ашхьадэкIых райони-щым (Джэджэ, Кошхьэблэ ыкIи Красногвардейскэ районхэм) сымаджэу къарыкIырэм ипчъагъ.

Профилактическэ Иофтхьа-бзэхэмкIэ узыпэуцуужьын плъэ-кIышт зэпахырэ узхэр ары яплIэ-нэрэу докладчыкым къыхигъэ-щыгъэр. Ащ къызыриуагъэмкIэ, мыбэмэ, паротитыр, коклюш, «гепатит В» зыфалорэр къызэ-узыгъэхэри республикэм ша-гъэунэфыгъэх.

Зэхэсыгъом къышыгушыла-гъэх, хэти зыфэгъэгъэгъэ лъэны-къомкIэ зэфэхьысыжэ кIэкIхэр къашыгъэх «Адыгэ Республи-кэм гигиенэмрэ эпидемиологи-емрэкIэ и Гупч» зыфилорэм ипа-щэу С.А. Завгороднэм, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэ-ухъумэгъэнымкIэ иминистрэ иапэ-рэ гуадзэу Г.И. Савенковам,

Мыекъопэ къэлэ администра-цием псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымкIэ и ГъэlorышланIэ ипашэ игуадзэу М.С. Хьагъэуджым, нэмыкIхэмэ.

Зэпахырэ узхэм апэуцуужьы-гъэнымкIэ Иофхэм языхэт фэгъэ-хыгъэу коллегием хэтхэм ядо-кладхэмрэ медицинэ ИофшIэу зэхэсыгъом къырагъэблэгъа-гъэхэм къауагъэхэмрэ зызэф-ахьысыжхэм ыуж анахь шхьа-лэу къыхагъэщыгъэр тызытегу-шылэрэ ИофгыомкIэ къралы-гъо пшъэрлэгъу специалист-хэм апашхьэ итыр мы илъэсым иапэрэ мэзищ икIоу амыгъэгъэ-кIагъэу ары. Ащ фэгъэхыгъэу унэшэ гъэнэфэгъэхэр коллечи-ем хэтхэм ашIыгъэх ыкIи зи-пшъэрлэгъу икIоу зымыгъэгъэ-кIэхэрэм пшъэдэкIыжэ зэрэхьы-штыр, сьд фэдэрэ хэукъоныгъи псауныгъэм зэрар зэрэрихэрэр къыдэлытагъэгъэ Иофым къекIо-лэгъэн зэрэфар кIэух зэфэхьы-сыжхэу зэхэсыгъом къыфи-шыгъэ санитар врач шхьалэу Аджыр Аслъанэ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.
Сурэтхэр тезыхыгъэр Iэ-шынэ Аслъан.

Докладчыкым къызэрэхигъэ-щыгъэмкIэ, 2011-рэ илъэсым иапэрэ мэзищ изэфэхьысыжхэм къызэрагъэлэгъуагъэмкIэ, зэ-

нэрэ чIыпIэр «аубытыгъ» кIэтIый инфекциехэм. Ахэр къызузы-гъэхэм япчъагъэ, икIыгъэ илъэ-сым елытыгъэмэ, проценти 7,8-кIэ нахь макI. Ау специа-листхэм къызэрэхагъэщыгъэм-кIэ, илъэс реным а зэпахырэ уз-хэм цIыфхэмэ, медицинэ Иофи-шIэхэмэ мымакIэу гумэкIыгъо къафахьы.

Ящэнэрэ чIыпIэр зэпахырэ уз-хэмкIэ «зылыгъэхэр» социальнэ лъапсэ зилэ инфекциехэр арых (жьэгъэузыр, бэгур, сифилисыр,

зэпхыгъэр» зыфилорэм Урысые общественнэ организацием 2020-рэ илъэсым нэс ныбжьыкIэ-хэм Иоф зэрадишIэшт лъэныкIо шхьалэгъэхэр къызызыхыгъэх. КIэух псалъэу ащ къышIыгъэмэ зэфэхьыс хэлэжыагъэхэм яИоф-шIэн зэригъэрэзагъэр, хабзэм иорганхэр Союзым къыделэнхэм зэрэщыгугъырэр къыщиуагъ.

Союзым изэфэс иделегатхэм Урысыем щыпсэухэрэм афэклорэ Джэпсалъэ аштагъ. Ащ зэрэщы-хагъэунэфыкIырэмкIэ, ныбжьы-кIэхэм япIункIэ Урысые Феде-рацием и Президент къыгъэуцу-гъэ пшъэрлэгъэм язэшIохын хэ-гъэгум ипашэхэм ямызакъоу, по-литическэ, общественнэ органи-зациехэри, гъэсэныгъэм фэгъэгъэ-гъэ учреждениехэри, коммерче-скэ структурэхэри чанэу къыхэ-лэжэныхэ, хэгъэгум къырыкIо-щтым ыгъэгумэкIырэ пэпчэ къыткIэхухэрэ ныбжьыкIэхэм япIун илахь хишIыхьан фае.

(Тикорр.).

Тинеушрэ мафэ зэлытыгъэхэр

Урысые общественнэ органи-зациеу «М. Т. Калашниковым идзэ-спорт Союз» зыфилорэм иапэрэ зэфэс къалэу Москва союзхэм я Унэ и Колоннэ зал щыкIуагъ. НыбжьыкIэхэм яхэ-гъэгу, ячIыгу шIу альэгъоу, ахэр цIыфыгъэ шэпхэ лъагъэхэм ары-гуазэхэу пIугъэнхэ, спортм нахь пыщэгъэнхэ зэрэфаем, шъон пытэхэм, наркотикхэм, тутыным зэрарэу къахьырэм япхыгъэ Иофгыохэм мы зэфэ-сым шатегушылагъэх. Союзым гухэлэ, пшъэрлэгъэ шхьалэу иIэ-хэр мыщ шагъэнэфэгъэх. Экс-тремизмэ, лъэпкэ джэгъогъу-ныгъэм, наркоманием ябэныгъэ-ным, ныбжьыкIэхэр патриот шъыпкъэхэу пIугъэнхэм нахь лъэшэу анаIэ атырагъэтын зэрэ-фаер ащ хэлэжыагъэхэм анахьы-бэмэ къауагъ.

Союзым и Правление и Тхьа-матэу Е. Л. Юрьевым идокла-дэу «Урысыем иныбжьыкIэхэр ары тинеушрэ мафэ зыфэдэщтыр

Хэта цIыфхэр зезыщэхэрэр?

Ар зыхьугъэм мафэ заулэ те-шIагъ, ау ащ фэгъэхыгъэ гу-пшысэхэр шхьхэм икIыхэрэп.

Пчэдэжыым ИофшIанIэм сы-рынэсынэу «маршруткэм» се-жэзэ, нэкIыклаеу ар къылулгэ-дагъ. КIалэу рулым кIэрысыр къуапщIэу, зэхэкIыхьэгъэ хьа-зырэу шытыти, «Кавказым щы-псэурэ лъэпкымэ зэкIэмэ афэд» сыгукIэ сIуагъэ. Ау кIалэр нэ-гушIуагъ. Нэбгырэ заулэ къэу-цIэм Iутыгъэти, ахэм ащыщ го-рэм къылугушIуагъэу къыс-шIошIыгъ. «КIэлэ ныбжьыкI, ышIэрэ пшъашгъэ горэ цIыфхэм ахэтынкIи хуш» сIуагъэ.

Сыдэу щытми, сыкъызыри-фагъэм сыкIэгушIуэ, тыхъе-жыагъ. Лъэшыклаеу кIо фэдэу къысшIошIыгъ.

Ау гупшысэхэм бэрэ сахэты-нэу хьугъэп. «Маршруткэр»

троллейбусым еуагъ. ЦIыфэу исхэр ыпэкIэ ыдзыгъэх, ащ нахь лъэшыжэу къызэкIиджэжыгъэх. Зым шамсыеу ылыгыр Iэклихи зынэгу кэгъэгъэгъэу щыс бзы-лфыгъэм ыначIэ чIидзагъ, адрэм иIальмэкъ шIокIодыгъ. Зыр ыблыпкэ етхьожыгъ, адрэр ылыгъуанджэ еплъыжыгъ. Сы-дэу щытми, цIыфхэр кьэзэрэшIэ-жыгъэх. Шыпкыэ, кIалэм имы-лэжэныкIи хуш, троллейбусыр игъогу тетыгъэп, ау тIэкIу нэмы-Iэми сакыгъэмэ, троллейбусэу щытым емыгъэныкIи мэху.

КIалэм къехьулагъэр лъэшэу ыгу къеуагъ, ыжэ къыдэкIыгъэ тхьаусыхэ гушыгъэхэм цIыфхэм агу къыгъэжыгъ.

Маршруткэр гъогум къышы-кьутэу укьыкIыжыын зыхъу-кIэ, водителем ахыщэу птыгъэр къыуетыжы. Ащ фэдэ зыхъукIэ

цIыфхэр Iабэхэзэ сомэ 10-хэр къылахьыжы. КIалэу аварие зышIыгъэр рулым къыкIэры-кIи, пчъэжыкIыгъом Iутэу ахь-шэр ыгошыжыныу фежыагъ, ау зы нэбгыр-нэбгыритIу нахьыбэ Iэбагъэп. Ар сшIогъэшIэгъо-ныгъ, «цIыф цыкIур къэшIэ-гъуаеу зэхэлэ» сыгукIэ зэсIо-жыгъэ.

Сыдэу щытми, мэкIэ-макIэу зэбгырыкIыжыгъэх. «Маши-нэ зилэ пстэуэми машинэ фыкIэ ашIэрэп» зыIорэ синэлосэ цIы-фыр сыгу къэкIыгъ. А гупшы-сэр правэм фэгъэхыгъэу пIон плъэкIышт: «правэ зилэ пстэу-ми машинэ фыкIэ ашIэрэп» пIомэ нахь тэрэз.

Хэтха тызезыщэхэрэр? Сыд языхэт «маршруткэхэм»? А уп-чIэхэр джэуапынчэу къэнагъэх.

СИХЬУ Гоцнагъу.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятIонэрэ зэхэсыгъо 2011-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 20-м зэIуагъагIэ.

Зэхэсыгъом иповесткэ ипроект къыкIэлыкIорэ Иофгыохэр хагъэуцуагъэх: Адыгэ Республи-кэм щыпсэухэрэм ясоциальнэ-демографическэ куп шхьалэгъэхэм 2011—2012-рэ илъэсхэмкIэ цIыфхэм нахьыбэрэ агъэфедэрэ товар купхэм яхьыллагъ; Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ихэбзыхьухьэ ыкIи уплъэкIу ИофшIэн 2011-рэ илъэсымкIэ иплан ехьыллагъ, ятфэнэрэ зэIугъэкIэгъумкIэ Адыгэ Республи-кэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитет-

хэм ыкIи икомиссиехэм ахэтыштхэм яхьыллагъ, Къыблэ-Урысые Парламент Ассоциацием Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илыкIохэу хэтыштхэм яхьыллагъ, унашхохэу: «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илыкIохэу Адыгэ Республи-кэм и Конституционнэ комиссие хэтыштхэм яхьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм къралыгъо тынхэмкIэ и Комиссие ехьыллагъ» зыфилохэрэм зэхьокIыны-гъэхэр афэшIыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилохэрэр ыкIи нэмыкI Иофгыохэр.

Урамэу Жуковскэм тет унэу N 22-м зэхэсы-гъохэр зычашIыхэрэ Залышхоу хэтым сыхьа-тыр 11.00-м ИофшIэныр щырагъэжэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

Адыгэ Республикэм заомкIэ, ИофшIэнымкIэ, УIэшыгъэ КIуачIэхэмкIэ ыкIи хэбзухъумэкIо органхэмкIэ иветеранхэм я Совет лъэшэу гухэкI щыхъоу ветеранхэм IэпыIэгъу афэхурэ республикэ фондэу «ТекIоныгъ» зыфилоу Советскэ Союзым и ЛIыхъужьэу Хь.Б. Андырхъуаеу ыцIэкIэ щытым идиректорэу Чыназыр Аслъан Исмахьил ыкIом фэтхьаусыхэ янэ идунай зэрихьожыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерств
АР-м и Къэралыгъо филармоние

Мэлылфэгъум и 20-м

18.00-м

КОНЦЕРТЭУ

**«Непэм тыкъэсыгъ
тымыкIодыгъэу...»**

ЗЫФИЛОРЭР ЩЫПЭШТ

Ащ хэлажэх:

**ГУГФРА-м иэстраднэ ансамблэу «Ошъутенэр»,
ащ иорэдылохэу А. Хьэклэкор, Т. Нэхаир,
С. Кушъэкъор; фольклор ансамблэу «Жыгур»,
ансамблэу «Ащэмзыр»; В. Еутыхыр,
Д. Мэшлэкъор ыкIи нэмыкIхэр.**

ИскусствэхэмкIэ регион фестивалэу
Адыгэ Республикэр зызэхашагъэр
ильэс 20 зэрэхурэм фэгъэхыгъэм тегъэпсыхьагъ

**Мыщ фэдэ телефонхэмкIэ шьукIэупчIэн
шьулъэкIышт: 53-12-77; 53-46-01**

ЛЭЖЬАПКІЭР

Нахьыбэ кьэзылэжьырэм нахь Іофыбэ ешІа?

Урысые Федерацием и Президенту Дмитрий Медведевыр чиновникхэм илээсым кыкІоцІ кьалэжьырэ ахьщэр зыфэдизыр кьы-зэрагьэлэгьон фаем фэгьэхьыгьэ унашьюу ышІыгьэм кІэтхэжьы зэхьум арэуштэу зыкІишІырэр «...фаехэм экІэми кьэралыгьор зыгьэлорышІэхэрэр зэрэпсэу-хэрэр ашІэным пай» ылогьагь.

Ежь исайт кьызэрэригьэхьагьэмкІэ, 2010-рэ илээсым сомэ миллиони 3-рэ мин 378-рэ кьыгьэхьагь. Премьер-министру В. Путиным илэжьапкІэ нахьыб, ар миллиони 5-рэ мин 42-рэ мэхьу.

Медведевыр Путинымрэ шып-кьагьэ хэлэу кьахьагьэ мылкур кьагьэлэгьагьэу Урысыем шыпсэурэ цыфхэм япроцент 15-р ары зышІошъ хьугьэр. Цыфэу зэупчыгьэхэм япроцент 68-м кьэралыгьо пашэхэм илээскІэ кьалэжьыгьэр зэрэнахьыбэм яцыхьэ телъ.

Кьэралыгьо пашэхэм ашыщэу апэу зилэжьапкІэ зыфэдизыр кьэ-зыгьэлэгьагьэу Борис Ельци-ныр ары. 1994-рэ илээсым аш сомэ мин 552-рэ кьылэжьыгьагь. Ыужыр-р 1995-м, ахьщэм ыуасэ кьызэбла-

хьуи, илэжьапкІэ нахь макІэ хьугьагьэ.

Непэрэ пашэхэм, министрэхэм, чиновникхэм кьахьагьэр ахьщэм ызыпшІани цыф кьызэрэкІохэм кьалэжьырэр зэрэкІэмыхьащтыр гьэнэфагьэ. Миллион пчьагьэ зы илээскІэ кьызІэклахьэрэмрэ мини 100-м нэзымыгьэсышьурэмрэ сь-дым зэфихьынха? ШхэкІыгьэрэ нэкІыгьэрэ зэрэшІэхэрэп. Илээс псаум сомэ мини 100-м кІэзымы-гьахьэрэм унэ ышІын ыльэкІышта, автомобиль кьыщэфышьушта, аужыпкьэрэм ипчэ-шхьаныгьу-пчэхэр зэблихьушьуштха, хьауми зы илээсым зы пчэрэ зы шхьа-ныгьушпчэрэ атефэщтыр кьызэрэ-хигьэкІыштым пыльышта?

Сабый тхьапша компьютер кьы-фашэфыным кІэнэцІырэр, Интер-нетыр зыщыщыр зымышІэрэр? Шхьае, ахэр зышхьэушхэр цыф кьызэрэкІохэр арых...

Шьсэ заулэ кьэдгьэлэгьон. Ка-лининградскэ хэкум ипашэ 2010-рэ илээсым сомэ миллиони 4,9-рэ кьы-лэжьыгь, Кьалмыкь Республикэм и Президент — зы миллионрэ мин 400-рэ, Темыр Осетиэмрэ Красно-

дар краимрэ япашэхэм — сомэ миллионрэ мин 600-рэ зырыз. Пре-зидентым иллыкІоу Темыр Кав-казым шыІэ Александр Хлопони-ным миллион 23-рэ кьылэжьыгь (хэгьахьу чыгу Іэхьэ мыщІыкІухэу 15-рэ ІэкІыб хэгьагьухэм кьащашы-гьэхэу машинэ заулэрэ).

Д. Медведевыми В. Путиными кьалэжьыгьэм нахьыбэ Правитель-ствэм итхьаматэ игуадзэу Виктор Зубковым кьыгьэхьагь — сомэ миллиони 6. Президен-тым и Администрации ипашэу Сергей Нарыш-киным илээс лэжьапкІэ аш нахь макІ, миллиони 4-рэ мин 600-рэ зэрэхьу-рэр. Ау ишхьагьэу сь сомэ миллион 373-рэ икІыгьэ илээсым кьыгьэхьагь.

ЛэжьапкІэу кьэтлы-тагьэхэм кьащагьагьэрэп мыкощ мылкур унаеу чиновникхэм яІэм те-фэрэ ахьщэми. Арышъ, темэр гьэшІэгьонми, шхьэр ымыгьэузын ыльэкІырэп.

Анахь гурылогьауер

УФ-м и Президент кьылэжьыгьэм бэкІэ нахьыбэу субъект зэфэшхьаф-хэм япашэхэм, министрэхэм кьызэ-рахьыгьэр ары. Мары министрэ пстэум анахь бай хьугьэр Минпри-родэм иминистру Ю. Трутневыр ары. Аш 2010-рэ илээсым мил-лиони 155-рэ кьылэжьын «ыльэ-кІыгь».

Урысые Федерацием и Кьыблэ шьолгыр цыІэ ллыкІоу Устиновыр миллиони 7-м ехьукІэ нахь бай хьу-гьэ. Пчьагьэу кьэтІуагьэхэм экІэм унэхэр, гаражхэр, яхтэхэр, ахьщэ гьэтІылыгьэхэр, машинэхэр, ягугьу кьэтымышІыгьэу, ягьусэх.

Адыгэ Республикэм и Президен-тэу ТхьакІушынэ Аслъан икІы-гьэ илээсым сомэ миллионрэ мин 200-рэ кьылэжьыгь, ар экІэ зыцІэ кьэтІуагьэхэм кьахьыгьэхэм анахь макІ.

ЗАКОНЫР

Уголовнэ кодексым изэхьокІыныгьэхэр

Кьэралыгьор коррупцием зэлыштагь. Аш хэшгьэ цыфхэм уголовнэ Іоф кьазыфызІахьыкІэ илээс пчьагьэ атыралхьаным ычІыпІэкІэ ахьщэкІэ гьэпшына-гьэхэм нахьышІоу УФ-м и Прези-дентэу Д. Медведевым кьызиІуа-гьэр бэшІагьэп. Аш ыуж Уголов-нэ кодексыи агьэкІэжьыгь, статья 68-мэ зэхьокІыныгьэхэр афашы-гьэх. Ахэм афэгьэхьыгьэ Феде-ральнэ законым Президентыр гьэт-хапэм кІэтхэжьыгь.

Экспертхэм, юристхэм, судьяхэм кьызэралорэмкІэ, зэхьокІыныгьэхэр УК-м фашІынхэм лъапсэу фэхьу-гьэхэм ашыщ хьапсхэм цыф башэ ачІэс зэрэхьугьэр. Ахэм ялыгьын, ягьэшхэн ыкІи яфэпэн кьэралы-гьом мылкуршхо атырегьэкІуадэ.

БэзджэшІэгьэ зэфэшхьафхэр зезыхьагьэхэу хьапсхэм ачІэсхэм япроцент 30-р, зэхьокІыныгьэу ашыгьэхэр кьызфагьэфедэхэзэ, кьатІупшыжьынхэ альэкІышт. Сьд фэдэха зэхьокІыныгьэхэр, хэта ахэр зыфэгьэхьыгьэхэр? ЗэхьокІыны-гьэхэр экІэ зыфэгьэхьыгьэхэр ха-бзэм ыгьэпшынэрэ цыфхэр арых, ахэм ателъ «хьыльэр» зэрафагьэ-псынкІэщтыр ары.

УК-м фашыгьэ зэхьокІыныгьэ-хэр куп-купэу бгошынхэ пльэкІышт.

ПшээдэкІыжьыр

УДО-м (условно-досрочное ос-вобожение) шыІэ цыфхэм аты-

ральхьэгьэ пІальэр амыухьэзэ адми-нистративнэ хэукьоныгьэ е бэзджэ-шІэгьэ мыин зэрахьэу мэхьу. Ахэр джынэс занкІэу хьапсым ашщты-гьэх, джы Іофым судыр хэплэ-нышъ, бэзджэшІагьэу зрихьагьэм елытыгьэу унашью ышІын фаеу хьугьэ. Ау бэзджэшІэгьэ хьыльэ е хьыльэ дэдэ зезыхьагьэхэм зэхьо-кІыныгьэхэр кьашхьапэщтхэп, ахэр, ыпэкІэ зэрэщытыгьэу, «зан-кІэу» хьапсым ашщтытх. (УК-м ия 79-рэ статья ия 7-рэ Іахь).

Условнэ пшээдэкІыжъ зытелхэм ашыщэу ымышІахэу бэзджэшІагьэ зыІэкІэшыхьагьэхэмрэ бэзджэшІэ-гьэ мыин зезыхьагьэхэмрэ афэдэ-хэу бэзджэшІэгьэ гурыт зышІагьэ-хэми атыралхьэгьэ пІальэхэр су-дым джы зэблихьунхэ ыльэкІышт.

АгьэцІыкІугьэх

Анахь пшээдэкІыжъ цыкІоу шы-Іэм нахь мэкІэжэу цыфым джы кьытыралхьэу кьыхэкІышт. Ар кьэзылорэ зэхьокІыныгьэхэр статья заулэмэ афашыгьэх. Сыда аш кьы-кІырэр?

ГушыІэм пае, бэзджэшІагьэу зэрихьагьэм пае илээси 2-м кьы-щэгьэжьагьэу илээси 7-м нэсэу ты-ральхьанэу статьям кьеломэ, судым цыфэу бэзджагьэм илээси 7-и, илээ-си 2-и, мээси 3-и кьатырильхьан амал илэ хьугьэ.

Джаш фэдэу илээс пчьагьэр ахь-щэкІэ е ІофшІэнхэмкІэ зыщызэб-

лахьун альэкІышт статьяхэри шы-Іэхэ хьугьэ.

КІэкІэу кьэпІон хьумэ, экІэ зыІэ илгыр судьяр ары. Судьям Іэубы-тыпІэ ышІыхэрэр цыфэу зилоф ыІо-рэр зыфэдэр, обществэу зыхэтым изэрар регьэкІымэ, бэзджэшІагьэу зэрихьагьэм ихьыльагь ыкІи зэра-рэу ашкІэ кьыхьыгьэр зыфэдизыр арых.

Зилоф кьагьэпсынкІэн альэкІышт-хэм ашІэн фаехэри кьагьэпшэфагьэх. Агьэпшынэрэ цыфым ежъ ышъ-хьэкІэ лъэІу тхылыр ытхынэу шьт. Аш игьусэнхэ фае судым уна-шьюу ышІыгьэр, кассационнэ ин-станциихэр хэшлэжьыгьэхэмэ, ахэм яунашьохэри. Ахэр экІэ зыІэкІэб-гьэхьанхэу шьтыр цыфыр зыда-гьэкІогьэ чыпІэм шьлэжьэрэ су-дыр ары. Аш хэплэщтыри, уна-шьюу зышІыштыри судьяр ары, аш ыуж цыфым пІальэу тыралхьа-гьэр тырахьыжьыштыми, кьыфы-щагьэкІэщтыми, кьагьэнэжьышты-ми кьызынэфэщтыр.

Уголовнэ кодексым зэ-хьокІыныгьэу фашыгьэхэр кьызфагьэфедэнхэу агьэ-тІысыгьэ цыфхэм лъэІу тхылыр бэу атхыштытх. Экспертхэм, юристхэм, нэ-мыкІхэми кьызэралорэмкІэ, ахэм экІэми яІофхэм судь-яхэм зерифэшьяуашэу анаІэ зэратырамыгьэтышьуштыр ыкІи зэфагьэ хэлэу зэрахэ-мыплэщтыр гьэнэфагьэ.

Арышъ, судым унашьюу ышІырэм ымыгьэразэхэрэм аш ыпшъэкІэ шыІэ кассационнэ ыкІи надзорнэ ин-станциихэм зафагьэзэн фитых. Ахэр район ыкІи кьэлэ судхэм ауж Апшээрэ Судыр, УФ-м и Апшээрэ Суд исудебнэ коллегиеу уголовнэ Іофхэр зэхэзыфыхэрэр, нэужым УФ-м и Апшээрэ Суд икассационнэ коллегие арых.

Хэта дэон фитхэр?

ПшээдэкІыжэу кьытыралхьа-гьэм кІэдэон фитхэри зэхьокІыны-гьэхэм кьыхагьэщыгьэх. Зэрагьэ-тІысыгьэ статьям зэхьокІыныгьэ-хэр фашыгьэмэ, хэти лъэІу тхылы-ытхын фит. Ахэм условнэ пшээдэ-кІыжъ ялагьэу, нэужым бэзджэшІа-гьэ зэрахьы, хьапс ашыгьагьэхэри ахэтытх. Уголовнэ кодексым фашы-гьэ зэхьокІыныгьэхэм статья зэфэ-шхьафхэм яІахь 11-мэ цыфыр умыгьэтІысэу, тазыр теплхьанэу кьыдалыгьэ. Іахь 12-мэ губжыгьэм хэтэу нэмыкІ цыф зыукІыгьэм хьапс темьлхьэу ІофшІэнхэм афэгьэ-зэнэу кьаІо. Іахь 100-м ехьурэмэ цыфым пІальэу кьылэжьыгьэм анахь илээс макІэу иІэм нахь мэ-кІэжъ теплхьанэу кьыхагьэщы.

Іоф гьэнэфагьэхэм агьэгумэкІы-хэрэм юридическэ консультацие-хэм зафагьазэмэ нахьышІу.

НэкІубгьом итхэр ШЪАУКЪО Аслъангуащ ыгьэхьазырыгьэх.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацияе, Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателытэгъэ Зэзэгъыныгъэу зэдашыгъэр

гъэтхатэм и 1, 2011-рэ илъэс

къалэу Мыекъуапэ

Тэ, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацияе, Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение фытыныгъэ зыратыгъэ ялыкIохэу ыхэкIэ кIэтхэжыгъэхэм, ЛъэныкъохэкIэ тызэджагъэм, цыфхэм ащыIакIэ ренэу изыкъегъэлэтын нахьышIоу зэхэцэгъэным ыкIи ифэшъэшэ лъэгапIэм ар фэшэгъэным Адыгэ Республикэм зыпкытыныгъэ илыныр ыкIи иэкономикэ зыкъегъэлэтыгъэныр лъэпсэ шъхьалэхэу зэриIэм теуцуалIэзэ, социальнэ мамырныгъэрэ зэшIуныгъэрэ обществэм хэлъхьагъэхэм шIоигъоныгъэм тырыгуазэзэ, социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр гъэтэрэзыгъэхэм, коллективнэ зэзэгъыныгъэ шIыкIэм хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным тыфакIозэ ыкIи Урысые Федерацием ИофшIэнымкIэ икодекс ылапсэу, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацияе, Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение ацIэкIэ мы Зэзэгъыныгъэу 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателытагъэр (ыужкIэ ЗэзэгъыныгъэкIэ теджэшт), социальнэ-ИофшIэн ыкIи ахэм япхыгъэ экономическэ зэфыштыкIэхэр 2011 — 2013-рэ илъэсхэм республикэ лъэгапIэм шыгъэтэрэзыгъэхэм иобщэ принципхэр зыгъэлорышIэхэрэр ыкIи ахэр гъэцэкIэжыгъэхэм пае зэгъусэхэу Лъэныкъохэм здызэрахащт Иофыгъохэр зыгъэнафэхэрэр зэдэшыгъэ.

Социальнэ зэдэлэжъыныгъэм принципхэм, коллективнэ зэзэгъыныгъэ шIыкIэм тетэу социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр гъэтэрэзыгъэхэм тегъэпсыкIыгъэу Лъэныкъохэм язэфыштыкIэхэм хэхьоныгъэ ягъэшIыгъэн, Зэзэгъыныгъэм ыгъэнэфэгъэ пшъэрылхэр ыкIи Iуагъэу зэдашыгъэхэр гъэцэкIэжыгъэхэм гухэлъ тил.

Социальнэ зэдэлэжъыныгъэ шIыкIэм ылапсэ тетэу Зэзэгъыныгъэр коллективнэ зэзэгъыныгъэ ИофшIакIэм шыщ Iахэу гъэпсыгъэ ыкIи республикэ лъэгапIэмкIэ отраслэхэм атегъэпсыкIыгъэ зэзэгъыныгъэхэр ыкIи чIыпIэ зэзэгъыныгъэхэр зэхэгъэуцогъэхэм ыкIи зэдэшыгъэхэм ар лъапсэ фэхъу.

Мы Зэзэгъыныгъэм ыгъэнэфэрэ пшъэрылхэр ыкIи гарантиехэр гъунапкIэ анахь макIэхэу шытыхь ыкIи чIыпIэ, отраслэ ыкIи коллективнэ зэзэгъыныгъэхэр зэдашыгъэ зыхъукIэ Иоф зышIэхэрэр социальнэу ыкIи экономическэу къызэрэухъумагъэхэр мыщ ыгъэнафэхэрэм анахь цыкIунхэу агъэпсынхэ алъэкIыштэп.

Зэзэгъыныгъэм ыгъэнафэхэрэр гъэцэкIэжыгъэхэм гухэлъым пае, Лъэныкъохэр мыщ къыкIэлъыкIохэрэмкIэ зэзэгъыгъэх:

I. ЭКОНОМИКЭ ПОЛИТИКЭ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет: технологиякIэхэр ыкIи джыр уахътэм тегъэпсыкIыгъэ оборудованиер гъэфедэгъэхэр ылапсэу, промышленностыр гъэкIэжыгъэным ипсынIагъэ хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным фэгъэхьыгъэ политикэ зэрехъэ;

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имылыкIу зыпIуагъэхэрэ организациехэм чIыопсым къытырэ газыр ыкIи электрическэ энергиер кIэугъоягъэу зрагъэфедэрэу еуплэкIу ыкIи а гухэлъым пае афатIуныгъэ мылыкIу игъэфедэнкIэ шапхъэхэр аукъуагъэхэу къызыгъэщкIэ законодательствэм ыгъэнэфэрэ шIыкIэхэм атегъэпсыкIыгъэу адзэкIо;

уасэхэр гъэнэфэгъэхэм ыкIи уасэхэм (тарифхэм) къэралыгъо гъэлорышIакIэу яIэм ехьылIэгъэ норматив шапхъэхэр Адыгэ Республикэм ишъолъыр шагъэцэкIэжыгъэхэм иамалхэр зэрехъэ;

федеральнэ законхэм ыкIи Адыгэ Республикэм изаконхэм агъэнэфэрэ гъунапкIэхэм атегъэпсыкIыгъэу производствэ-техническэ мэханэ зилэ продукцие лъэпкIэхэм, цыфхэм жьугъэу агъэфедэрэ товархэм, фэIо-фашIэхэм (унэ-коммунальнэхэри зэрэдыхэтхэу) ауасэхэм (ятарифхэм) къэралыгъо гъэлорышIакIэ ахэлъхэ;

бэдэршIыпIэм шыIугъэкIыгъэхэмкIэ ишIуагъэ арегъэкIы;

— бэдэршIыпIэм шынэкъокъон зылъэкIышт продукциеу Адыгэ Республикэм къышIагъэкIырэр кIоцI ыкIи IэкIыб хэгъэу бэдэршIыпIэхэм ашыIугъэкIыгъэнымкIэ;

— чIыпIэ товаркъыдгъэкIаIохэм къашIырэ продукциер Адыгэ Республикэм ибэдэршIыпIэ шыIугъэкIыгъэнымкIэ;

чIыпIэ производствэм итовархэр (фэIо-фашIэхэр) нахьыбэу бэдэршIыпIэм илхыгъэу гъэпсыгъэн, ИофшIэпIэ чIыпIакIэхэр къызэлIухыгъэхэ, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ыкIи чIыпIэ бюджетхэм фэдэхэмкIэ якъэкIуапIэхэм предпринимательствэ цыкIуым иIахъэу ахышIыхьэрэм хэгъэхьогъэн гухэлъхэм апае, экономикэм илъэныкъо пстэуми ащылэжъэрэ предпринимательствэ цыкIуым къэралыгъо Iэпылэгъу регъэгъоты;

зифэшъошэ илъэсымкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьылIэгъэ законным зэригъэнафэрэм тетэу, юридическэ лицэхэм (къэралыгъо учреждениехэр хэмытхэу), унэе предпринимательхэм, физическэ лицэхэм — товархэр къыдзыгъэкIыхэрэм, ИофшIэнхэр, фэIо-фашIэхэр зыгъэцакIэхэрэм хъарджэу ашIыхэрэм

алъэныкъокIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхэкIырэ субсидиехэр ятыгъэнхэмкIэ ишIуагъэ арегъэкIы;

Адыгэ Республикэм инвестиционнэ ИофшIэным чаныгъэ шыхэлъхьэгъэным фэлажъэ;

хьызмэтзехьэным исуъектхэу Адыгэ Республикэм иотраслэхэм Иоф ащызышIэхэрэр производствэм зыпкытыныгъэ хэлъэу хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным кIэгъэгущIугъэхэм фэгъэхьыгъэ къэралыгъо Iэпылэгъу ареты; социальнэ мэханэ зилэ объект ныкъошIхэр ухыжыгъэхэм фэшI инвестициехэр къэгъотыгъэхэм Иофыгъохэр зэрехъэ;

инвестиционнэ программэ илъэс къэс зэхэгъэуцогъэным Иофыгъохэр зэрехъэ;

Адыгэ Республикэм ипсэупIэхэм газыр ыкIи псыр алэкIэгъэхьэгъэным ехьылIэгъэ ИофшIэнхэр лъегъэкулатэх;

къэлэгъэпсын ИофшIэныр лъагъэкулатэ зыхъукIэ цыфым ипсауныгъэкIэ псэуалъэхэм ягъэ къемыкIынуу ыкIи амалышIухэр яIэнхэу гъэпсыгъэным Иофыгъохэр зэрехъэ;

социальнэ инфраструктурэм иобъектхэм сэкъатныгъэ зилэхэр якIолIэнхэ алъэкIынуу гъэпсыгъэным иамалхэр зэрехъэ;

гухэлъ гъэнэфэгъэ зилэ Республикэ программэу «Мэкъумэщ хьызмэтым хэхьоныгъэ егъэшIыгъэныр ыкIи мэкъумэщ продукцием, сырьем ыкIи гъомылапхъэхэм ябэдэршIыпIэхэр гъэлорышIэгъэхэр» зыфиIоу 2008 — 2012-рэ илъэсхэм ателытагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2008-рэ илъэсым шылэ мазэм и 30-м номерэу 689-ГС зытетэу ышIыгъэ унашъомкIэ ыухъсыгъэр зрагъэцэкIэжырэр еуплэкIу;

Республикэ программэу «Мэкъумэщ хьызмэтым хэхьоныгъэ егъэшIыгъэныр ыкIи мэкъумэщ продукцием, сырьем ыкIи гъомылапхъэхэм ябэдэршIыпIэхэр гъэлорышIэгъэхэр» зыфиIоу 2008 — 2012-рэ илъэсхэм ателытагъэм ыгъэнафэхэрэм къащымыкIэу, Адыгэ Республикэм иагропромышленнэ комплекс хэхьоныгъэхэр егъэшIыгъэхэм пэлухащт мылыкIуер Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет шегъэнафэ;

мэкъумэщ предприятиехэм хьызмэтзехьэным ылапсэ агъэпытэным, яфинансхэм зыпкытыныгъэ ахалъхьаным Иофыгъохэр зэшIуахынхэу афегъэпытэ;

цыфхэм зычIэсыштхэ унэхэр зрагъэгъотынхэ алъэкIынуу гъэпсыгъэн гухэлъым пае, Адыгэ Республикэм ипотека унэ чIыфэтыным ылапсэ нахьышIу цышIыгъэнымкIэ ыкIи хэхьоныгъэхэр шегъэшIыгъэхэмкIэ ишIуагъэ къегъэаIо.

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацияе: социальнэ-экономикэ реформэхэр ашIыхэ зыхъукIэ лэжъаIохэм ясоциальнэ-ИофшIэн шIоигъоныгъэхэр, ИофшIэ коллективхэм ахэтхэм яфитныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм фэбанэ;

цыфхэм ИофшIэн языгъэхэрэр игъусэхэу ИофшIэным ипроизводительность ыкIи дисциплинэм зыкъыгъэлэтыгъэным ыкIи ИофшIапIэм ираспорядкэ ишапхъэхэр гъэцэкIэжыгъэхэм, продукцием идэгъугъэ хэгъэхьэгъэным, ИофшIэ коллективхэм азыфагу зэшIуныгъэ илхьэгъэным афэгъэхьыгъэ Иофыгъохэр зэшIухых;

коллективнэ зэзэгъыныгъэхэр зэдэшыгъэхэм профсоюз пэублэ организациехэр кIэщакIо фэхъунхэм Иофыгъохэр зэрехъэ. ЧIыпIэ зэзэгъыныгъэхэу зэдашыгъэхэм атегъэпсыкIыгъэу лэжъапкIэр гъэтэрэзыгъэным ишапхъэхэр, лэжъапкIэр индексацие шIыгъэныр ыкIи шапхъэу шылэхэм атегъэпсыкIыгъэу компенсациехэр ятыгъэнхэм, социальнэ гарантиехэр ыкIи ИофшIэхэм апае фэгъэкIотэныгъэхэр коллективнэ зэзэгъыныгъэхэм къащыдэлъыгъэхэм фэбанэ;

муниципальнэ образованиехэм чIыпIэ ыкIи отраслэ зэзэгъыныгъэхэр ашызэдэшыгъэхэм кIэщакIо фэхъу; лэжъапкIэр, ИофшIэным къинэу пылтым елгыгъыгъэу фэгъэкIотэныгъэхэр ыкIи компенсациехэр ятыгъэнхэмкIэ соглашениехэмрэ коллективнэ зэзэгъыныгъэхэмрэ агъэнэфэрэ шапхъэхэр зрагъэцэкIэжырэр еуплэкIу;

цыфхэм ИофшIэн языгъэхэрэр игъусэхэу лэжъаIо дэгъум ишыгъэу Iотэгъэным ишIыкIэхэу шэны хъугъагъэхэр къэлэтыжыгъэхэм ыкIи нахь дэгъоу зэхэцэгъэнхэм, лэжъаIо унэгъо лакъохэр нахьыбэу шылэхэ шIыгъэным фэлажъэ;

цыфхэм ИофшIэн языгъэхэрэр игъусэхэу организацием исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэхэм япланхэр ыкIи коллективнэ зэзэгъыныгъэхэм къыдалыгъэрэ Иофыгъохэр зрагъэцэкIэжыгъэхэр шIыкIэм ехьылIэгъэ къэбархэр ИофшIэхэм алъегъэлэсы;

ИофшIэнымкIэ законодательствэм ыкIи нэмыкI актхэу ИофшIэным епхыгъэ шапхъэхэр зыгъэнафэхэрэм, профсоюзым хэтхэр правэм ылъэныкъокIэ къызэрэухъумагъэхэм ыкIи мыщ къыкIэлъыкIорэ Иофыгъохэм профсоюз уплэкIун ахэлъхэ;

— цыфхэр штэгъэнхэм, IугъэкIыгъэнхэм, агъэлажъэхэрэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным, языгъэпсэфынерэ яИофшIэнрэ зэрэзэхэщагъэхэм;

— лэжъапкIэр игъом зэраратырэм, отпускым тегъэрэр зэраратырэм, къэсымэджагъэхэм ИофшIэ зыдэмыкIыгъэхэ палгъэм тегъэрэр зэраратырэм ыкIи IукIыжыгъэхэ зыхъукIэ ИофшIэхэм расчел зэрадалъэгъужыкIэрэм;

экономикэм епхыгъэ къыныгъохэр организацием зэрэдигъэзыжыгъэхэр ехьылIэгъэ къэбархэр профсоюз органымкIэ къыкIыгъэ ИофшIэхэм алъегъэлэсых;

коллективнэ зэдэгущыIэнхэр, коллективнэ зэзэгъыныгъэхэр зэдэшыгъэнхэр, ахэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэр шызыгъэзыехэрэ пащэхэм административнэ пшъэдэкIыжъ ягъэхьыгъэным пае уплэкIу органхэм предложениехэр алъегъэлэсых;

илъэсым къыкIоцI ахьщэм ыкIуачIэ къызэрэIыхыгъэм тегъэпсыкIыгъэу цыфхэм ренэу агъэфедэрэ товархэм ауасэ зэрэдэкIоагъэм диштэу цыфхэм ялэжъапкIэ къэлэтыгъэным епхыгъэ Иофыгъохэр зэрехъэ.

Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение:

профсоюз организациехэр игъусэхэу продукциеу къыдагъэкIырэр нахьыбэ шIыгъэным, финанс Иофыгъохэр гъэтэрэзыгъэнхэм, къашIырэ продукциер идэгъугъэкIэ бэдэршIыпIэм шынэкъокъон ылъэкIынуу гъэпсыгъэным, цыфхэм ИофшIэн ягъэгъотыгъэным епхыгъэ къыныгъохэр зэшIохыгъэнхэм алъэныкъокIэ организацием исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэхэм яплан зэхэгъэуцо;

чIыпIэ, отраслэ ыкIи коллективнэ зэзэгъыныгъэхэр зэдэшыгъэнхэмкIэ ишIуагъэ къегъэаIо. ИофшIэнымкIэ законодательствэм, чIыпIэ ыкIи отраслэ зэзэгъыныгъэхэм агъэнафэхэрэм анахь макIэу компенсациехэр ятыгъэнхэм игарантиехэр зифэшъошэ организацием ИофшIэхэм алъыIэсхэу агъэнэфэнхэ амылэкIыштэу егъэпсы;

ИофшIэхэм ямылтытыгъэу организациер пIэлъэ гъэнэфэгъэкIэ къэуцун фаеу зыхъукIэ, ИофшIэхэр зэрэшыгъэ палгъэм Урысые Федерацием ИофшIэнымкIэ икодекс ыгъэнафэрэм нахь мымакIэу лэжъапкIэ афэтхыгъэныр ИофшIэн къышIыделъытэ;

Адыгэ Республикэм социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр шыгъэтэрэзыгъэнхэм, товархэм ыкIи фэIо-фашIэхэм ауасэхэм ыкIи ятарифхэм зэхъокIыныгъэхэр афэхъунхэ зэрилъэкIыштым ехьылIэгъэ прогнозхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр лъэныкъуищ комиссием лъегъэлэсых;

монополистхэм япродукциехэм ауасэхэм ыкIи ятарифхэм зэхъокIыныгъэхэр афэхъунхэ зэрилъэкIыштым ехьылIэгъэ материалхэр Адыгэ Республикэм социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр шыгъэтэрэзыгъэнхэм ехьылIэгъэ лъэныкъуищ комиссием лъегъэлэсых.

II. ЛЭЖЪАПIЭ КЪЭГЪОТЫГЪЭНЫМКIЭ ЦЫФХЭМ АДЕIЭГЪЭНЫР, ИОФШIЭНЫМКIЭ БЭДЭРШIЫПIЭМ ХЭХЪОНЫГЪЭХЭР ЕГЪЭШЫГЪЭНХЭР

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет: Адыгэ Республикэм шыпсэхэрэм лэжъапIэ къэгъотыгъэнымкIэ аделэгъэным ехьылIэгъэ Иофыгъохэр зэрехъэх ыкIи Адыгэ Республикэм социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр шыгъэтэрэзыгъэнхэм ехьылIэгъэ бгыищ комиссием а Иофыгъохэр гъэцэкIэжыгъэхэ зэрэхъурэм ехьылIэгъэ къэбархэр лъегъэлэсых;

ИофшIэн зымыIэ граждэнхэм ыкIи зи зымышIэу шысхэм пIэлъэ гъэнэфэгъэкIэ Иоф зышIащт чIыпIэ къафэгъотыгъэн гухэлъым пае, общественнэ ИофшIэнхэр зэхэхэ ыкIи ахэм язэхэщэн мылыкIу пэлугъахъэ;

лэжъапIэ зымыIэ граждэнхэм сэнэхьат ягъэгъотыгъэным пае яегъэджэнрэ япрофорентиационнэ ИофшIэнрэ зэхэхэ;

цыфжъугъэмэ къэбархэр алъызыгъэлэсырэ амалхэр къызфигъэфедэхэзэ, Адыгэ Республикэм ИофшIэнымкIэ ибэдэршIыпIэ Иофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм ехьылIэгъэ къэбархэр цыфхэм ыкIи ахэм ИофшIэн языгъэхэрэм алъегъэлэсых, къызыкIэупчIэхэрэ рабочэ кIуачIэхэм ыкIи къапагъохырэ предложениехэм, профорентацие ыкIи социальнэ-ИофшIэн реабилитацием яхьылIэгъэ статистическэ ыкIи информационнэ материалхэр гъэзетхэм къыхарегъэутых;

Иоф ашIэ, ащ есэхэ зэрашIоигъоим телъхьапIэу фыряIэр къэгъэнэжыгъээн, лэжъапIэ къэгъотыгъэным палъэу ыхьырэр гъэкIэкIыгъэн, Иоф амышIэу бэрэ зэрэщысгъэхэм къытыгъэ къыныгъохэр гъэшъэбэгъэнхэ гухэлъхэм апае, ИофшIэнымкIэ бэдэршIыпIэм изытет граждэнхэр егъэсэгъэнхэм ехьылIэгъэ ИофшIэныр зэхэхэ;

лэжъапIэ зымыIэ граждэнхэр ыкIи зи зымышIэу шысхэр предприниматель ИофшIэным хэцэгъэнхэм ыкIи ежъхэм ашъхъэ Иоф зэхэщэн алъэкIынуу гъэпсыгъэным фэшI Iэпылэгъу афэхъу;

лэжъапIэ къэгъотыгъэным иамалэу шылэхэм ахэгъэхьогъэн ыкIи Адыгэ Республикэм ит организациехэм апае ИофшIэхэр къэгъотыгъэнхэ гухэлъым пае, ИофшIэпIэ ыкIи еджэпIэ чIыпIэхэу шылэхэм яхьылIэгъэ ермэлыкхэр зэхэхэ.

Адыгэ Республикэм и министрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация, Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателытэгъэ Зэзэгъыныгъэу зэдашыгъэр

нымкIэ законодательствэм ыгъэнэфэрэ шапхъэху укыуагъэ хьуугъэхэм ядэгъэзыжынын ехьылIэгъэ Иофыгъохэр тхьамэфэ пIалгъэм шIомыкIэу зэрехъэх;

профсоюзым хэтхэм тхыгъэ шIыкIэм тетэу кыатыгъэ заявлениехэм атегъэпсыкIыгъэу ыпкIэ хэмылгъэу профсоюз зносхэр ялэжъапкIэ хеубытыкIы ыкIи лэжъапкIэхэр араты зыхьукIэ профсоюзхэм ясчтхэм ар арегъахъэ;

организациехэм федэу кыахьыжыгъэм шыщ мылгъу кIэлэцIыкIухэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным ехьылIэгъэ кампанием, ИофышIэхэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным ыкIи къэмысымэдженху гъэпсыгъэным, культурэ-масовэ ыкIи физкультурэ ИофшIэным апэлуегъахъэ;

Иоф зышIэрэ цыфхэм, рабочэху ыкIи кыулыктушIэху технологиякIэхэр зылэ кызыгъахъэхэрэм, организациехэм республикэмрэ экономикэ хэьоныгъэхэр ашIынхэм пае зишIуагъэ къэзыгъаглохэрэм обществом лытэныгъэ шафашIэу гъэпсыгъэнымкIэ ишIуагъэ кыгъагло, ИофшIэным гъэхъэгъэшIоу кышцагъэлэгъуагъэм ифэшошэ уасэ фешIы;

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация игъуэу мы кыкIэлтыкIорэ лъэныкъохэм яхьылIэгъэ программэхэр зехегъэуцох ыкIи егъэцкIэжыкх;

— республикэм шыпсэухэрэмрэ дзэ частхэмрэ азыфагу шэны шыхьугъэ шефскэ зфыштыкIэхэм хэьоныгъэ ягъэшIыгъэныр, дзэ частху ыкIи хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ Министерствэм ичастху Адыгэ Республикэм итхэм ишыкIэгъэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр;

— Хэгъэгур кыахьумзэ урысые дзэкIолIху хэIодагъэхэм яшIэжэ мыкIоджыбыным ехьылIэгъэ ИофшIэхэр гъэцэкIэгъэнхэр.

IV. ИОФШIЭНЫР КЪЭУХЪУМЭГЪЭНЫР ЫКIИ ЭКОЛОГИЕР ШЫНЭГЪОНЧЪЭУ ГЪЭПСЫГЪЭНЫР

Адыгэ Республикэм и министрэхэм я Кабинет:
ИофшIэныр къэухъумэгъэным ылъэныкъокIэ къралыгъо политикэр Адыгэ Республикэм ишIолгыр шыгъэцкIэжыгъэным иамалхэр зэрехъэх;

ИофшIэныр къэухъумэгъэным къралыгъо гъэIорышIакIэ хэлъхьагъэныр Адыгэ Республикэм ишIолгыр шыгъэцкIэжыгъэным иамалхэр зэрехъэх;

мылгъум ишIыкIэ зэфэшхьафхэр зыгъэфедэрэ организациехэм япащэхэм ыкIи яспециалистхэм ИофшIэныр къэухъумэгъэным ишыкIэгъэ шIэныгъэхэр ягъэгъотыгъэнхэм пае яегъэдженрэ ушэтынхэр ягъэтыгъэнхэмрэ зэхэцэгъэным ишыкIэгъэ Иофыгъохэр зэрехъэх;

экономикэм иотраслэхэм (республикэм икьалэхэм ыкIи ирайонхэм) ИофшIэныр шынэгъончъэу зрашцыгъэпсыгъэр зехефы, илъэс пэпчэ телытэгъэ докладэу «Адыгэ Республикэм ИофшIэным икьэухъумэн зэрэшызэхэцэгъэм ехьылIагъэ» зыфиIорэр гъэхъазырыгъэным иИофыгъохэр зэрехъэх;

мылгъум ишIыкIэ зэфэшхьафхэр зыгъэфедэрэ организациехэм азыфагу ИофшIэныр къэухъумэгъэным ехьылIэгъэ республикэ смотр-конкурсхэр шызэхешэх;

ИофшIэным амалэу иIэхэр уллгъэIугъэнхэм пае ИофшIэпIэ чIыпIэхэр аттестацие шIыгъэнхэм ишыкIэгъэ методическэ ыкIи практическэ Iэпылэгъу цыфхэм ИофшIэн язытыхэрэм арегъэгъоты, цыфхэр зыгъэлажъэхэрэм игъоу зэралэгъугъэм тетэу аттестацием ехьылIэгъэ материалхэр экспертизэ ешIы.

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация:
гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэу «Адыгэ Республикэм ИофшIэным амалэу шыриIэхэр ыкIи ИофшIэныр къэухъумэгъэныр» зыфиIоу 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателытэгъэр гъэцкIэжыгъэным хэлажэ;

1996-рэ илъэсым шылэ мазэм и 12-м номерэу 10-ФЗ зытетэу кыдэкIыгъэ Федеральнэ законэу «Профессиональнэ союзхэм, ахэм яфитныгъэхэм ыкIи яIофшIэн яхьылIэгъэ гарантиехэм афгъэхьыгъэ» зыфиIорэм ИофшIэныр ыкIи тыкъэзыуцухэрэ чIыопсыр къэухъумэгъэнхэм альэныкъокIэ ИофышIэхэм яфитныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм ехьылIэгъэ фитыныгъэху кыритыхэрэр шыIэныгъэм щегъэцэкIэжыкх;

цыфхэр зыгъэлажъэхэрэм ыкIи ахэм яIыкIохэм ИофшIэнымкIэ законодательствэр ыкIи нэмыкI норматив правовой актху ИофшIэнымкIэ правэм ишапхъэхэр зыгъэнафэхэрэр, коллективнэ зэзэгъыныгъэхэм, соглашенияхэм агъэнэфэрэ Иофыгъохэр, ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ шIэгъэн фаеу шытхэр зрагъэцкIэжъэхэрэр еуплэкIу;

ИофшIэныр къэухъумэгъэным ылъэныкъокIэ администрациехэмрэ профсоюзхэмрэ якомитетхэр (якомиссиихэр) зэхэцэгъэнхэр, пэублэ профсоюз организациехэм ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ яуполномоченнэ ИофышIэхэр хэдзыгъэнхэр зэхешэх;

ИофшIэныр къэухъумэгъэным ыкIи экологиер шынэгъончъэу гъэпсыгъэным альэныкъокIэ профсоюз активым хэтхэр зыщарагъэджэхэрэ семинархэр зэхешэх ыкIи регъэкIокIыкх;

ИофшIэным икьэухъумэн чIыпIэхэм ащызэхэцэгъэным фэшI профсоюз комитетхэм консультационнэ-методическэ Iэпылэгъу араты;

коллективнэ зэзэгъыныгъэхэр зэхагъэуцохэ зыхьукIэ пэублэ профсоюз организациехэм консультационнэ-методическэ Iэпылэгъу араты;

«Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ ипрофсоюз уполномоченнэ анахэ дэгъу» зыфиIорэ смотр-конкурср илъэс къэс зэхешэх;

производствэм шатешагъэ хьугъэ шIобжым, профессиональнэ уз яIэ зэрэхьугъэм япсауныгъэ зэрарэу кыфихыгъэр пшыныжыгъэным яхьылIэгъэ Иофхэм судхэм ащыхаплгъэхэ зыхьукIэ ИофышIэхэм — профсоюзым хэтхэм ыпкIэ хэмылгъэу юридическэ Iэпылэгъу араты, производствэм кышыхьулIэгъэ тхьамыкIагъор комиссиехэм ащызэхафы зыхьукIэ ИофышIэхэм яшIоигъоныгъэхэр кыеухъумэх;

ИофышIэхэм производствэм шIобжхэр кышыхьыгъэхьулIэгъэнхэ, профессиональнэ узхэр ямыIэху ыкIи экологиер шынэгъончъэу гъэпсыгъэн гухэлъым пае, ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ Адыгэ Республикэм и Межведомственнэ комиссие иIофшIэн хэлажэ;

ИофшIэным ыкIи ИофшIэныр къэухъумэгъэным яхьылIэгъэ законодательствэр мылгъум ишIыкIэ зэфэшхьафхэр зыгъэфедэрэ организациехэм зрашагъэцкIэжъэхэрэр уллгъэIугъэным пае, Адыгэ Республикэм ИофшIэнымкIэ и Къралыгъо инспекции ыкIи Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ зэпхыныгъэхэр адегъэпсыкх;

ИофшIэныр къэухъумэгъэным ыкIи экологиер шынэгъончъэу гъэпсыгъэным яхьылIэгъэ пропагандэр зехъэгъэным фэшI цыф жьугъэхэм къэбархэр альэзыгъэлэсырэ амалхэм зэпхыныгъэхэр адешIыкх;

ИофышIэныр ыкIи тыкъэзыуцухэрэ чIыопсыр къэухъумэгъэнхэм япхыгъэ Иофыгъоху коллективнэ зэзэгъыныгъэхэм ыкIи соглашенияхэм агъэнафэхэрэр гъэцкIэжыгъэнхэм телытэгъэ мылгъур икыу фэдизэу ыкIи тэрзэу зрагъэфедэрэм общественнэ уллгъэIугъэн хэлыхьагъэныр зэхешэх;

организациехэм япащэхэм ыкIи нэмыкI яIэнэтIэхэхэхэм ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ амалэу яIэхэм ыкIи а Иофыр зрашцызэхэцэгъэм, джащ фэдэу производствэм кышыхьыгъэ тхьамыкIагъоху тхыгъэнхэ фаехэм яхьылIэгъэ къэбархэр кыалехыкх, ахэр зэхэфыгъэнхэм хэлажэ.

Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение:

мылгъум ишIыкIэу агъэфедэрэм емылгытыгъэу, организацие пстэуми ИофшIэныр къэухъумэгъэным ехьылIэгъэ законодательствэр ащыгъэцкIэжыгъэным иИофыгъохэр зэрехъэх;

организациехэм яIофышIэхэр ИофшIэныр къэухъумэгъэным фэгъэсэгъэнхэм ехьылIэгъэ яегъэдженхэр шапхъэу шыIэхэм атегъэпсыкIыгъэу зэхешэх;

1998-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м номерэу 125-ФЗ зытетэу аштэгъэ Федеральнэ законэу «Производствэм кышыхьыгъэр тхьамыкIагъохэм ыкIи профессиональнэ узхэм ащыухъумэгъэнхэмкIэ шIокI зимыIэ социальнэ страхованием ехьылIагъэ» зыфиIорэм зэригъэнафэрэм тетэу, Урысые Федерацием социальнэ страхованиемкIэ и Фонд имылгъу производствэм шIобжхэр кышыхьыгъэхьулIэгъэнхэм, ахэр нахэ макIэ шIыгъэнхэм ыкIи ИофышIэхэм профессиональнэ узхэр кымыгъэузыгъэнхэм ехьылIэгъэ Иофыгъохэм апэлуегъахъэ;

производствэм шIобжхэр кышыхьыгъэхьулIэгъэнхэм ыкIи лэжъаглохэм ИофшIапIэм амалэу шыряIэхэр нахьышIу шIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ зэхэцэн-техническэ Иофыгъохэр егъэнафэх;

ИофшIэным иамалху цыфхэм агъэфедэхэрэр уллгъэIугъэнхэм пае ИофшIэпIэ чIыпIэхэм яхьылIэгъэ аттестациер зэхешэх;

нэгъырэ 50-м еху зышылэжъэрэ организациехэм ИофшIэныр къэухъумэгъэным ехьылIэгъэ IэнатIэ ашагъэнафэ, ИофшIэныр къэухъумэгъэным ехьылIэгъэ комитетхэр (комиссиихэр) ащызэхашэх, ялгъагъэ зэфэдизу ахэм ахагъахъэх ИофшIэн язытырэм илIыкIохэр ыкIи ИофышIэхэм ялIыкIохэр, ахэм Иоф ашIэн альэкIынуу егъэпсы;

ИофшIэныр къэухъумэгъэнымкIэ профсоюз комитетхэм е ИофышIэ коллективхэм яуполномоченнэ цыфхэм яIофшIэн зэхэцэгъэным пае ишыкIэгъэ амалхэр арегъэгъотыкх;

производствэр гъэкIэжыгъэным, технологиякIэхэр гъэфедэгъэнхэм яхьылIэгъэ планхэр зэхегъэуцох, егъэцкIэжыкх;

ИофышIэхэм апае санитарнэ-бытовой унэхэр агъэпсыкх, фэшIыкIэ шIыгъэ шыгъынхэр, цуакъэхэр ыкIи япсауныгъэ къэзыухъумэрэ нэмыкI пкыгъохэр шапхъэху шыIэхэм атегъэпсыкIыгъэу аратыкх;

укъэбзыпIэ псэуалгъэхэм яIофшIэн, производствэм ипыдзафэхэм яягъэ къэмыкIонэу гъэпсыгъэным, ахэр переработкэ шIыгъэнхэм технологическэ шапхъэху апылхэр шIуагъэ кыатэу гъэцкIэгъэнхэм ыкIи ИофшIэныр, чIыопсыр къэухъумэгъэнхэм, чIыопсым кытырэ байныгъэхэр шIуагъэ кыатэу гъэфедэгъэнхэм, тыкъэзыуцухэрэ чIыопсыр кыгъэпсаужыгъэным япхыгъэ ИофшIэным шIуагъэ кыатэу гъэпсыгъэным иИофыгъохэр зэрехъэх;

тыкъэзыуцухэрэ жьым зиягъэ къэкIорэ веществэху хатIупшыхъэхэрэр шапхъэхэм агъэнафэхэрэм ашIомыкIэу егъэпсыкх, ахэм япхыгъэ производствэ уллгъэIугъыныр зэхешэх.

V. СОЦИАЛЬНЭ ЗЭДЭЛЭЖЪЭНЫГЪЭМ ИПРИНЦИПХЭР ГЪЭЦЭКIЭЖЫГЪЭНХЭР

Лъэныкъохэм игъоу алыгъэ:

Адыгэ Республикэм изаконопроектху ИофышIэхэм яфитныгъэхэр ягъэгъотыгъэнхэм ишапхъэхэр ыкIи игарантиехэр зыгъэнафэхэрэм социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм ибгъуищ комиссие иIофшIэн тегъэпсыкIыгъэу пэшIорыгъэшъэу атегушыIэныр;

социальнэ зэдэлэжъэныгъэм исистемэ ыгъэнэфэрэ лъэгъIлэ пстэуми зэзэгъыныгъэхэр ащызэдэшIыгъэнхэм фэбэнэжъэныр;

Адыгэ Республикэм и Президент 2008-рэ илъэсым шэкIогъум и 18-м номерэу 115-рэ зытетэу кыдигъэ-кыгъэ Указэу «Профсоюз организациехэм адэлэжъэгъэныр нахьышIоу зэхэцэгъэнымкIэ шIэгъэн фаехэм яхьылIагъэ» зыфиIорэм зэригъэнафэрэм тетэу, профсоюз ИофшIэныр зэхэцэгъэнымкIэ фитыныгъэхэм ыкIи гарантиехэм атемыкIыгъэныр, профсоюз движением хэьоныгъэ егъэшIыгъэным шIуагъэ кыфэхьыгъэныр, зэхэцэкIэ-правовой шIыкIэу яIэм ыкIи мылгъум ишIыкIэу агъэфедэрэм ямылгытыгъэу, организацие пстэуми профсоюз организациехэр ащызэхэцэгъэнхэр ыкIи Иоф ашIэн альэкIынуу гъэпсыгъэныр;

ИофышIэхэм социальнэ-ИофшIэн фитныгъэху яIэхэм алыIэсырэ норматив правовой актхэм япроектхэр зэхегъэуцохэ зыхьукIэ зифэшшошэ профсоюз организациехэм яеплгыкIэхэр кыдэлэжъэныгъэнхэр;

ИофышIэхэм ясоциальнэ-экономикэ шыIакIэ нахьышIу шIыгъэным ехьылIэгъэ зэпуцуныгъэ региональнэ ыкIи всероссийскэ ИофшIагъэху законодательствэм тегъэпсыкIыгъэу профсоюз органхэм ыкIи ИофышIэ коллективхэм зэхэцэгъэнымкIэ апэмыуцугъэныр.

VI. ЗЭЗЭГЪЫНЫГЪЭМ КIУАЧIЭ ИIЭ ЗЭРЭХЪУРЭР ЫКIИ АР ГЪЭЦЭКIЭЖЫГЪЭНЫМКIЭ ЛЪЭНЫКЪОХЭМ ПШЪЭДЭКIЫЖЪЭУ АХЪЫРЭР

ЗыкIэтхэгъэхэ мафэм кышчыублагъэу мы Зэзэгъыныгъэм кIуачIэ иIэ мэху ыкIи ЗэзэгъыныгъагIэ зэдашыгъэ фэклэ Иоф ешIэ.

Зэзэгъыныгъэм ыкIуачIэ Зэзэгъыныгъэм кIэтхэгъэ Лъэныкъохэм альэIэсы.

Лъэныкъохэр зэрэзэзэгъыгъэхэм тегъэпсыкIыгъэу Зэзэгъыныгъэм зэхьокIыныгъэхэр ыкIи хэгъэхьожхэр фашIынхэ альэкIышт. Зэзэгъыныгъэм кIэтхэгъэ Лъэныкъо пэпчэ ежэ ифитыныгъэхэм атемыкIэу агъэнэфгъэу положениехэр гъэцэкIэжыгъэнхэмкIэ пшъэдэкIыжэ зэрихьырэм еуцолэжыкх ыкIи Зэзэгъыныгъэм хагъэхьэгъэ пшъэрылгъэр гъэцэкIэжыгъэнхэм пае адэлэжъэнэу, кыкIокIырэ кIыныгъохэр зэшIуныгъэм, фэгъэкIотэныгъэ зэфэшIыгъэным ыкIи зэдэштэныгъэм ипринципхэм атетэу зэшIуихынэу пшъэрылгъэ зыфешIыжыкх.

Зэзэгъыныгъэм кIэтхэгъэ Лъэныкъо пэпчэ пшъэрылгъэу зыфишIыжыгъэхэр гъэцэкIэжыгъэнхэм ехьылIэгъэ планэу пIалгъэхэр зыщыгъэуныфыгъэхэр ыкIи гъэцэкIэжыгъэнхэмкIэ пшъэдэкIыжъэу ахьыхэрэр зыщыгъэнэфагъэхэр зэхегъэуцо.

Зэзэгъыныгъэм ыгъэнэфэрэ положениехэр гъэцэкIэжыгъэхэ зэрэхьурэм ехьылIэгъэ къэбархэм илъэс къэс социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр Адыгэ Республикэм шыгъэтэрэзыгъэнхэм ехьылIэгъэ бгъуищ комиссием изэхэсыгъо шыхэпIэхэх.

Лъэныкъохэр зэзэгъыгъэх 2014-рэ илъэсым телытэгъэ Зэзэгъыныгъэ зэдэшIыгъэным ехьылIэгъэ коллективнэ зэдэгъушыIэнхэр 2013-рэ илъэсым ичъэпыогъу и 1-м нахэ класэ мыхьугъэу рагъэжъэнэу.

Зэзэгъыныгъэр республикэ гъэзетху «Советскэ Адыгем» ыкIи «Адыгэ макъэм» зыкIэтхэгъэхэ мафэм ыуж тхьамэфэ 2-м кыкIоцI кыхауты.

Зэзэгъыныгъэм экземплириплI хьоу кыалэу Мыекыуапэ шыкIэтхагъэх, экземплир пстэуми зэфэдэ кIуачIэ яI.

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэьоныгъэхэмкIэ и министрэу, социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр Адыгэ Республикэм шыгъэтэрэзыгъэнхэмкIэ лъэныкъуищ комиссием икоординаторэу, Адыгэ Республикэм и министрэхэм я Кабинет илIыкIоу Н. С. ШИРОКОВА

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация итхьаматэу, социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр Адыгэ Республикэм шыгъэтэрэзыгъэнхэмкIэ лъэныкъуищ комиссием икоординаторэу, Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация илIыкIоу Р. Б. УСТЭ

ОАО-у «Мыекъопэ машинэшI заводым» игенеральнэ директорэу, социальнэ-ИофшIэн зэфыштыкIэхэр Адыгэ Республикэм шыгъэтэрэзыгъэнхэмкIэ лъэныкъуищ комиссием икоординаторэу, Адыгэ Республикэм цыфхэм ИофшIэн шязытыхэрэм яобъединение илIыкIоу З. Къ. ЕМТIЫЛЪ

ДИН ЮФЫГЪОХЭР

Сыд фэда быслыымэн шыпкээр?

Убыслыымэныным пас бэ бгъ-цэклен фаеу Къурлан лъаплэм кыпторэр. Быслыымэн шыпкээр зыфэдэм е ар зыфэдэн фаем афэгъэхыгъэу бэрэ зэнэкъокъухэу зэхэсэхы. Бэмышлэу хыдагъэ горэм сыщылу ефэндым ащ ехылагуу кышылуагуу зэхэсхыгъ. Ау хуулыфгыр кымыгъэгущылу, упчлэхэр кытыратакыу рагъэжыгъ. Зэклэми яупчлэхэм джуап ащ аритыжыкы ыльэклыгъэп, арыти, ефэндыр кыльэлугъ зы хуугъэ-шлагъэ кыфилотэным илизын кыратынэу. «Дэгъу, тыодлу, кьало», — ралуагъ. Ефэндым кылотэгъэм хэгъахуи, хэгъэкли имылу, зэрэзэхэсхыгъэм тетэу кьэсэтхыжы.

Илъэсишъэ пчыагъэклэ узэклэ-лэбжымы быслыымэнхэу, нэмазышлэху зы куп горэ зэрэугъой, хыаджэ хуэхэм ашлэигоу Чабэм жьагъэх. Тлэклурэ клуагъэхэу тыгъокложь горэ гъусэ кыфэхуугъ. Шъое-цые хызырэу фэпагъэу, тхымыкылашъуи кытеуо шытыгъэти, гъусэ ашынэу кызыхыагъэхэр ащ фъэгъэхэп. Мафэхэр лъэшэу фэбагъэх, гъогури кылыагъэ. Ау а тыгъокложьым фэбэшхор зэхимышлэу купым хэтэу дэкло, зы ошлэпщэ цыкылу горэ ренэу шъахыт, ащ ижъау члэтэу макло. Чэщ зыхууклэ, загъэпсэфынэу мэтлысых, мэшлэхо ашлэыш, гушылэхуу щэсых. Ау модрэ тыгъуаклом нэрэ-лэрэ азыфагу зегъэбзэхы зыдаклорэри кыаримылоу. Ар ашлэомытэрэзэу игъусэхэм мырэуштэу алуагъ: «Тэ чэщи мафи ханэ тимылу нэмаз тэшлы, нэклыр тлыгъ, сыда тэ тилыгъэу мо тыгъокложьым Тхэшхом шлушлагъэу фырилер? Кызытхыагъэм щегъэжыагъэу жъаум члэтэу кьэкло, тэ тыгъэм тистызе тэкло. Тыдэ клора ар чэщыри? Алахыым ешл, ащ зыгорэхэр кьетыгъунхэ фае».

Ар алуи, нэбгыригъу зыхагъэкли лыплэнхэу атлупшыгъэх. Тыгъокложьым зы зэхимышлэу шагу пэпчэ дэпльхыкызы клочтыгъэ. Зы шагу зетегъэпсыхыагъэ горэм кышыуцугъ. Зипльыхы-зыкыпльыхыахы ащ дэхыагъ. Хыамэщым ыльэныкыоклэ клуи, лъычхозэ, лэжыгъэхэр зыдэшылэхэр кыгъотыгъ. Дзыо горэ кышты, натрыфыр из кышлы, шагум кыдыхыгъ. Чэупчэр зегъэпытэж ужом уашом ылэхэр фицый мырэуштэу кылуагъ: «А си Тхэшхоу сызшыгугъырэр! Непэ симыеу, симылэжыгъэм сыз-

релэгъэмклэ кысыфэбгъэгъунэу сыолэлэу. Мы натрыф дзыомклэ мыхэр байшо хууштхэп, ау ар загъотыклэ, хэклыжыштых. Ар кылуи, дзыор ыпллэлу кырыльхы кьэжыагъ.

Ащ лыплэнхэрэм алъэгъурэр ашлэгъэшлэгъонэу, зыфыхыштыр зерагъэшлэнэу ыуж ихыагъэх. Тыгъуаклор клэзэ шагу тхымыклэ дэдэ горэм кышыуцугъ ыкли ащ дэхыагъ. Унэ ебэгъэ цыкылу ащ дэт, хыэ цыкылуи дэлъ. Ымакъэ кымыклэу зытло-зыщэ ар кьэхыахуи, ыжэ зэтырыльхыахыгъ. Тыгъуаклом натрыф дзыор пчэлупэ дэдэм луигъэ-тлысхы мырэуштэу кылуагъ: «Хэтми мы натрыф дзыор кызыфэсхыгъэм, я си Алахы, гуахыоклэ, гушылагуоклэ, хыалэлкэ ебгъэшхынклэ, псэклодэу кыхэклырэр садэжэ кьэбгъэкленклэ сыолэлэу». Етланэ ынэгущыо лэ шифэжы кьэжыахыгъ. Зи ымышлэгъэхэм фэдэу кьэкложы игъусэхэм ахэтлысхыахыгъ. Ащ лыплэагъэхэри, лъэгъун горэ ялэу луклыгагъэхэ фэдэу кылухыахыхы, кьэтлысыжыгъэх. Джащ тетэу Чабэм нэсыфэхэ тыгъуаклор жъаум члэтэу клуагъэ.

А кьэбары ижыкы хуугъэ алозэ, зым адрэм кыфилотэжыкы-зэ, непэрэ мафэм кьэсыгъ. Мы кьэбарыжыым узэгупшысэнэу хэлъыр бэ. Адыгэхэм ало: «Зыфэдэ мыхуэрэ шылэп». Зы псапэм гунэхэ пчыагъэ егъэгъу. Псапэ пшлэныр псынклагуоп, ау гунэхэ кьэбгъэхэныр нахы лэшлэх. Етлани мыщ нэмыклэ лэныкыуи ил: сыд пшлагъэми, уапэ кыкылыжышты, дэгъури дэири уапашхы кыралыхыахышты. «Тумэ ахадди, узыфаер кьахэх» кылуалоштэп. Дэгъури дэири оры кьэзылэжыгъэр, зиер.

Сэ кызыгурылорэр зы — угу-клэ тхэшлэшхыуныгъэ уимылу, ащ уфэмышыпкыу, угу имылы зэптытэу, плэдэжэ зэклэжыагъэу, уянэ-уятэхэм кьахэклыгъэ ныкылыфыгъэхэр шыбгъэзыехэу, уигъунэгъу кьакло хуэмэ, уимыкыамелэ бгъэбыллыжыкыу, пцлы уусэу, бзгу пхыы зыхууклэ, нэмазэу пшырэрэи унэклырэрэи пшэхом тетхагъ. Ащ фэдэу зеклорэм ежэ зегъэпчлэжы, цыфхэр егъэшэху. Ахэр Тхэшхоу ташхыагъ итым кьелэгъу, зэклэ Ащ уигъэпшыныжышты.

ХЪОДЭ Сэфэр.

Хыалэкъуай.

ЯкIэлэегъаджэ рэгущыхо

Надежда Матвеева «Исэнэхыат Тхэм кыфигъэхуугъ» зыфалохэрэм афэд. Ыгуи ыпсы етыгъэу ишылэныгъэ клэлэегъаджэ сэнэхыатым рипхыгъ. Илъэс 40 фэдиз хуугъэу ублэлэ клэсхэм якIэлэегъаджэу мэлэжэ. 2004-рэ илъэсым кышцегъэжыгъэу Адыгэ республикэ гимназиэм Иоф шешлэ.

Джыдэдэм ащ я 4-рэ клэссым ис клэлэцыкылухэр регъаджэх, ахэр зэкIэмкли нэбгырэ 21-рэ мэхъух. Нэбгыри 9-р тфы закIэклэ еджэх. Надеждэ клэлэцыкылухэр шлудэдэ елэгъух, янэм фэдэу афышты. Иакылырэ ыкыуачлэрэ хилхыэхэзэ, иурок пэпчэ гъэшлэгъонэу зэхещэ, нэрылэгъу лэпылэгъу зэфэшхыафхэр кызыфегъэфедэх, клэлэцыкылухэм нахы гурылогъошлу кыфэхуэнэу ренэу клэ горэхэр кьеугупшысых. Клэлэегъаджэм лэпэлэсэнэгъэшхо хэлъ, плуныгъэ-гъэсэнэгъэм илъэгъохэщэу щыт.

Надеждэ ренэу гупшысэ гъэшлэгъонхэр зыдылгыых, гъэсэнэгъэм ехыылэгъэ унашхоу «Я 21-рэ ллэшлэгъум иуроку» зыфилорэр шылэныгъэм зэрэщыпхыриштыштым мыпшыжыу ыуж ит. Клэлэцыкылум игупшысэ, ишлэшлэхэр зэгъафэгъэу кырылотыкынкэ, иакылы, идунэеплыкы ахигъэхон ыльэклы нэу шлэныгъэ дэгъухэр аретых. Клэлэегъаджэ лэпэлэсэм опы-

тэу лэклэлымклэ илофшлэгъухэм, кьалэм ыкли республикэм яеджаплэхэм ашылажэхэрэм адэгущэ. Клэлэегъаджэхэм яклубэу Мыекъуапэ дэтым илофшлэн чанэу хэлэжэ, шлэныгъэхэм зыпшаагъэхорэ Адыгэ республикэ институтым лекциехэм кьашеджэ.

Ащ кызырилуагъэмклэ, клэлэцыкылухэм шлэныгъэу аритырэм даклоу плуныгъэ Иофэу адызери-хыэрэми мэхъанэшхо реты, яхэгъэу, яхэку, яшэн-хабзэхэр шлу алэгъоу кьэтэджынхэм флорышлэ. Москва дэт тхылъ тедзаплэм клэлэегъаджэхэм ярегиональнэ фестивалэу зехицагъэм хэлэжы, илэпэлэсэнэгъэ осэшлу кызырэфашыгъэр кьэзыушыхыатырэ диплом кыфагъэ-шъошагъ.

Надеждэ ригъэджэрэ клэлэеджаклохэр предмет зэфэшхыафхэмклэ олимпиадэхэм ахэлэжыкылы ренэу ахэм апэрэ чыплэхэр кыдаых. Иофшлэнклэ лэпэлэсэнэгъэшхо зэрэхэлтым даклоу, творческэ цыфэу ар щыт, усэхэр, рассказхэр, пшысэхэр етхы. 2007-рэ илъэсым иусэхэр зыдэт апэрэ тхылъыр кыдыгъэклыгъ. Джащ фэдэу 2009-рэ илъэсым клэлэцыкылухэм апае ирассказхэр зыдэт тхылъ цыкылури кыхиутыгъ. Ащ нэмыклэу итхыгъэхэр республикэм кышыдыкырэ гъэзетхэм кьарэхэх.

— Клэлэцыкылухэм шлэны-

гъэ зэрястырэм нэмыклэу, ахэр цыф тэрэз хуэнхэу, клэлэеджаклоу пэпчэ игупшысэ икыоу кырылотыкыны ыльэклынкэу, хыалэлыныгъэ ахэлэу кьэтэджынхэм сыдэлэжэ, — ело Надеждэ. — Клэлэцыкылоу езгъаджэхэрэм анахыбэр акылышлэх. Ар кьэзыушыхыатырэмэ ашыщ усэм иапэрэ гушылухыгъэ ясэлэш, имэхъанэкли, стихотворение сатырэмэ якIэлэх макъэхэр зэрэзетэфэхэрэмкли зэкIужыхэу усэ цыкылухэр бэмэ зэратхыхэрэр.

Надеждэ икласэ узыхыахыклэ лэрышл сурэт зэфэшхыафхэмклэ ар зэрэгъэкIэрэклагъэм гу лымытэн плэкырэп. Ащ кызырилуагъэмклэ, сурэтшыныр иклас. Апэдэдэ, 1971-рэ илъэсым кьалэу Омскэ дэт художественнэ училищым исурэтышл-графическэ отделение шеджагъ. Нэужым Мыекъопэ клэлэегъаджэ институты кыушыжыгъ. Ежым ащклэ лэпэлэсэнэгъэ зэрэхэлтым имызакъоу, клэлэцыкылухэми сурэтшыныр шлу аригъэлэгъугъ, ясурэтшыгъэ цыкылухэри нэрылэгъоу пылыагъэх.

Надеждэ икIэлэеджаклохэу ГьукIэлэ Дианэ, Дэрбэ Сусанэ, Хыаллэклэ Дэнэф, Хыатитэ Анжелэ, Стлэшэу Бэллэ кызыралуагъэмклэ, якIэлэегъаджэ зыпашыны шылэп, ятлонэрэ янэм фэдэу кьащэху. Зэфагъэ хэлэу оцеккэхэр егъэуцух, клэлэцыкылум мытэрэзныгъэ кыыхафэмэ, ыгу хымыгъэклэу егъэтэрэзыжы. Ащ нэмыклэу, клэссым зэгурылоныгъэрэ зэдэштэныгъэрэ ил. Ащ фэдэ клэлэегъаджэ зэрялэм рэгущыхо.

КIАРЭ Фатим.

ТИГУМЭКИХЭР

Машлэм зэрэрэуи фэдэуи кыыхырэр ежэ цыфым ешлэ. Нафэ, машло шымылу кызы-хэклырэм (пхыэ шымылу, газыр е электричествэр кызы-шыкыоу хуэмэ) цыфхэм кыныбэ аху, фабэм клэхопсых. Уфэмысакъмэ, шуагъэу кыыхырэм даклоу, машлэм зэрар уигъэшлын ыльэклышты. Машлэм псэуплэхэр ыгъэкIодхэу мэху. Предприятиехэм, организациехэм, унагъохэм шъобжэу кьарихырэр илъэс пчыагъэхэм зыпкы рагъэу-

Машлэм кыыкIэнырэр яжыэ

пчожьын амылэкIэу кыыхэкIы. Зэрагъэунэфыгъэмклэ, машлор цыфым ишу ыкли ипый. ПкIэнчэу алуагъэп: машлор, псыр, жыбгъэр лэубытыплэнчэх. Арышъ, машло зышлырэр ащ сакъэу лыплэн фае. Сыда плэмэ машлэм кыыкIэнырэр яжыэ.

Мары шысэ: унэгъо хатэу уцышхом злэыкIугъэр ыукъэбзынэу лым рихъухыагъ. ШуанэкIэ риупкыныр, щэмэджкIэ ыупкIэныр, зэтырылхыажыныш ыгъэстыныр Иоф кьинэу

ылытагъ. ЗэкIэ зашлэу ышлэныр нахы кыыригъэкIугъ. Хэтэ цыпэм клуи, уц гъугъэ лужъушхоу щытым машло кIидзагъ.

Уцыр дэгъоу зэрэстырэм тлэкIурэ лыплэны, ынэмэ жы тлэку «кыакигъэунэу» купэу урамым тетмэ ахэхыагъ. Кьэбарэу кьа-луатэрэм едэлэу, ежыри ахэгущылэ. Ошлэ-дэмышлэу бырсыр мэкъэшхо лым яхэгъуашхы кышыдыагъ. Лы купыр а лъэныкыом чыагъэ, ллэу машло зышлыгъэм икыакыр кыкIэнагъэу

мэсты. Сыд зашли машлор агъэ-клосэн алэкIыгъэп. Кьакырыр, ащ члэлэ мэкъур, лэмэ-псымэхэр, псэуалгъэхэр стыгъэх.

Ащ фэдэ, лэжыгъэ зэрахыжыгъэ пынды хысэхэм арылэ уарэм зыгорэм машло кIигъэнагъ. Жыыбгъэшхоу кылыгъэм машлор кызыкIыгъэблагъ, кымыл ыкли уц гъугъэмэ акIэнагъ. Лы-кIуатэзэ, пэнэхэс унагъомэ яхатэхэм анэсыгъ. Клэлэ лэтахыоу кырыхылылагъэхэм ерагъэу машлор агъэклосэжыгъ.

Цыф псэуплэхэр машлэм шыухуэмэгъэнхэм фэгъэхыгъэ Иофшлэнхэр гъэлэшыгъэнхэм ехыылэгъэ унашхохэр Тэхутэмыкыое районым шаштагъэх. Ахэм щылэ мазэм и 15-м уплэ-кIунхэр рагъэжыагъэх. Машлэм пэшлуеклорэ Иофтхыабзэхэу шагухэм ашызэрахыжыахэр, электропроводкэм, электро-оборудованием, лугъонкыплэ-хэм, кьэзыгъэллырэр псэуалгъэхэм зыгъэтхэр зэрагъэшлэшты. УплэкIун Иофшлэуи кIу-хэу афэхуэрэм гъэзетеджэхэр ашылдгъэгъозышты.

ХЪУШТ Шэбан.

ШАХМАТХЭР

Космонавтым фэгъэхьыгъэ зэIукIэгъухэр

Советскэ Союзым и Лыхъужъэу, летчик-космонавтэу Анатолий Березовоим ишлухафтынхэм якъыдэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкьокъур шахматхэмкIэ Инэм щыкIуагъ. УФ-м и Къыблэ шьолъыр икомандэхэр зэIукIэгъум хэлэжъагъэх.

Командибл апэрэ чIыпIэхэм афэбэнагъ. Шахмат ешIэнымкIэ дунэе класс зиIэ мастерхэр, Адыгэ Республикэм ичемпион хъугъэхэр, хэгъэгъу зэнэкьокъухэм ащешIэхэрэр Инэм щызэIукIэгъагъэх. Къалэу Краснодар икомандэ апэрэ чIыпIэр къыдихыгъ. Мыекъуапэ икомандэ ятIонэрэ хъугъэ. Мыекъопэ районым яшээнэрэ чIыпIэр ыхыгъ.

Тэхьутэмькъое, Теуцожэ районыхэм, Адыгэкъалэ къарыкIы-

гъэхэм, нэмыкIэхэми талукIагъ. Зэнэкьокъур лъэшэу ашIогъэшIэгъоныгъ. Летчик-космонавтэу Анатолий Березовоим, Краснодар краим икосмонавтхэм ясоюз ипашэу Трэхъо Энвер, фэшъаф-

хэми шахмат ешIагъэхэр аIукIагъэх, космонавтикэм фэгъэхьыгъэ къэбар гъэшIэгъонхэр зэхыхгъэх.

Анатолий Березовоим зэдэгущыIэгъоу дытиIагъэм, зэнэкьокъум изэхэщакломэ яхьылIэгъэ

тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэх.

Сурэтым итыр: зэнэкьокъум хэлэжъагъэм Анатолий Березовоир ахэт.

ТИКОНЦЕРТХЭР

Гъатхэм идэхэгъум зэхещэ

Тигъэзет иньбджэгъушIоу, орэдусэу, зэIаашIэрэ пщынаоу Лыбзыу Аслъан иконцертхэр мэлылфэгъум и 26-м ыкIи и 28-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние щыкIоштых.

ШэнышIу зэрэхъугъэу, илээс къэс Лыбзыу Аслъан ипчыхъээзэхыхъэхэр республикэ филармонием щызэхещэх. Гъатхэм, дунаим идэхэгъу атегъу концертхэр къызэригъэхэрэм кыхьэдгъэщырэр композиторыркIэм зэрэлыхъурэр, итворчествэ искусствэр зикIасэхэр зэрэшигъэгъуазэхэрэр ары.

Концертным Къыблэ шьолъырым, тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгумэ ащашIэрэ артистхэу Нэчэс Анжеликэ, Дзыбэ Мыхъамэт, Эльдарэ Айдэмыр, Апэнэс Ас-

темыр, ансамблэу «Гуфитыр», нэмыкIэхэри хэлэжъэштых.

— Адыгэ орэдхэр, аужырэ илээсхэм тыусыгъэ произведенихэр пчыхъээзэхыхъэм щыIуштых, — еIо Лыбзыу Аслъан. — Дзыбэ Мыхъамэт, Нэчэс Анжеликэ, нэмыкI артистхэр орэдыкIэхэм альэхъух, искусствэр зышIогъэшIэгъонхэр агъэгъушIохэ ашIоигъу.

Концертхэр сыхьатыр 18.30-м аублэштых. Яплъы зышIоигъохэр орэгъуIэх: билетхэр афимыкIунхэкIи пшIэхэштэп.

ФУТБОЛ

Апэрэр къымыхьыгъэми, тегъэгугъэ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Таганрог» Таганрог — 1:2. Мэлылфэгъум и 17-м республикэ стадионэу «Юностым» щызэIукIагъэх. Зезыцагъэхэр: А. Комаров, М. Чесноков — тIури Волгоград, Д. Шишков — Налщык.

«Зэкъошныгъ»: Меланченко, Абаев, Казаков, Кравцов, Пискунов, Кокоев (Датхъужэ, 67), Нартиков (Василькин, 69), Хьабэчыр (Къошк, 79), Джигоев (Къулэ, 63), Аппаев, Лучин.

Игуаор дзэйдзагъэхэр: Маслевский — 53, Олейников — 66 — «Таганрог». Лучин — 90+ — «Зэкъошныгъ».

2011-рэ илээс ешIэгъур Мыекъуапэ щырагъэжъэным ыпэкIэ Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан спортыр зикIасэхэу стадионым къэIуагъэмэ, футбол командэмэ къафэгъушIуагъ, зэнэкьокъум ешIэкIэ дахэ къыщагъэлъэгъонэу футболистмэ афиуагъ.

Апэрэ такыкь 45-м футболистхэм гуетыныгъэ къызыхагъэфагъэми, ешIапIэм щызэгъурымыIохэу къыхэкIыштыгъ. Блэ-кIыгъэ илээсым ебгъапшэмэ, командэхэм зэхьокIыныгъэ инхэр афэхъугъэх, кIэу аштагъэхэр бэ мэхъух. ЯтIонэрэ такыкь 45-м зэIукIэгъур нахь гъэшIэгъон хъугъагъэ. Пчыагъэу 0:2-м бысымхэр емызэгъыхэу апэкIэ илгыштыгъэх. Къулэ Руслъан уху-

макломэ ябэнызэ хьакIэмэ якъэлапчъэ шъхьэкIэ зыдэом Игуаор къэлэпчъэ бгыкIуым къыгъэлъэтэжыгъ. Тифутболистхэр нахь шъуамбгъоу апэкIэ илгыхэу зэрэфэжъагъэхэм шIуагъэ къытыгъэу тэлыгъэ. Вадим Лучиныр «Таганрог» икъэлапчъэ пэмычыжъэу шытыгъэ Игуаор къалэкIихи, хьагъэм ридзагъ. «Зэкъошныгъэр» гушIом хэтэу икIэрыкIэу ыпэкIэ илгы шIогъуагъ, ау ешIэгъу уахътэр аухыгъ, хьакIэхэм 2:1-у зэIукIэгъур ахыгъ.

Пресс-зэIукIэр

— Командэм тшIэгъэ футболистхэр ныбжьыкIэх, опыгъ зэрямыIэм кыхьэкIэу пчыагъэр 2:0 зэхъум къэлапчъэр къызэраухъумэщтыр ары нахь зыпылгыгъэхэр. «Зэкъош-

ныгъэр» ыпэкIэ къызилыкIэ «ипытапIэхэр» «нахь махэ» зыщыхъугъэ чIыпIэхэр тифутболистмэ агъэфедэн альэкIыгъэп, — къыIуагъ «Таганрог» итренер шъхьаIэу Сергей Бутенкэм. — «Зэкъошныгъэм» мээзэ заулэкIэ иешIакIэ хигъэхъон, зыдешIэрэ командэхэр хэпшIыкIэу ыгъэгумэ-кIыныхэ ыльэкIыштэу сэлъытэ.

— Пчыагъэр зэфэдэу тыухыгъэмэ нахь зэфагъ. Тэ хэукъоныгъэу тшIыгъэхэм къапкъырыкIэу ешIэгъур хьакIэмэ тшIуахыгъ. Анахь макIэмэ гъогогъуихэ къэлапчъэм Игуаор дэтыдзэнэу амал тилагъ. ХьакIэмэ гъогогъуишэ амал ялагъ, а пчыагъэм щыщэу тIур агъэфедагъ, — къыщиIуагъ зэIукIэм «Зэкъошныгъэм» итренер

шъхьаIэу Кобл Анзор. — Тикомандэ тшIэгъэ футболистмэ ташэгугъы. КыпфэгумэкIыхэр дгъэгъушIонхэм тыпылгъэу тешIэшт.

... ЕшIэгъур къызаухым Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъанрэ Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратрэ гушIэгъу тафэхъугъ. «Зэкъошныгъэм» иешIакIэ хигъэхъонэу, спортыр зикIасэхэр нахьыбэрэ ыгъэгъушIонхэу тилэшъхьэтэтхэр мэгугъэх.

Купэу «Къыблэм» хэт командэхэр мэлылфэгъум и 17-м зэрешIагъэхэр:

«МэщыкIу» — «Энергия» — 3:1, «Олимпия» — «Славянский» — 1:1, «Динамо» — «Астрахань» — 0:2, СКА — «Митос» — 1:0, «Ангуст» — «Кавказтрансгаз» — 1:2, «Ротор» — «Дагдизель» — 3:0.

«Зэкъошныгъэр» мэлылфэгъум и 26-м Ставрополь краим икомандэу «Кавказтрансгазым» дешIэшт. ЗэIукIэгъур Рыздвянэ щыкIошт.

НэIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыцагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестыанскэр, 236

Редактор
шъхьаIэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъашIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаIэм
иагъэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыпIэ гъэоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхьиху-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжэ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплкъыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр
4280

Индексхэр
52161
52162

Зак. 1154

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00